

Takurda-o Burus aco o wu gene yan-dor Yeso n-me bo-o o-Korinti

Rem-se ro n-me à:

M-zantɛ 1:1-9

Ur-wong n-me un kur-o yan-dor Yeso 1:10—
4:21

Ma-to o-ás un she'et-de o-den ne 5:1—7:40

Yan-dor Yeso un ye yage wu m-gòks ne á 8:1—
11:1

Ur-she'et be-de un yan-dor Yeso un kwukte un
Shir ne 11:2—14:40

Ine-m Yeso ut-marimar un mo un yan-dor Yeso
ne 15:1-58

Yar-mo yan-dor Yeso o-Judiya 16:1-4

Ma-ut Burus to un hi un de un wu m-tige ne
16:5-24

Ur-gas

¹ Me Burus mosse un Sastanis ne or na, genbe ka takurda-o. Me wu Yeso **Kiristi** daage, un waragte ko-yan-Tom-o un wu à, remen kaane Shir cone.

² Te no m-gas hun-ne yan-dor-o un Shir ye ro o-Korinti à. Shir ak no hun-ne ye un wu ye ba m-kukop. Wu un muut no ba m-kukop un bu-o Yeso **Kiristi**, mosse un hun-ne ye un ko ke so ne

bò ùn yè rọ ùs-eeg ùn jin-ur Yèso **Kiristi** Wan-Koyan à. Wan-Koyan wu ùn yè wu, Wan-Koyan na wu komo.*

³ Ùm kọnog Shir Tato na ùn Wan-Koyan ne Yèso **Kiristi**, wu 'ye nọ m-yar ùn gwugwu-mọ ur-hur ne.

Burus bọmog Shir

⁴ Mè m-bọm ùn Shir kọ de ke họ-de rem nọ, remen yar-mọ wu nomo nọ n-mè ùn **Kiristi** Yèso à. ⁵ Nọ nak a ya'ag nọ o-kwum ùn kọ yo ke cọw-yo remen nọ gamag ur-hi ùn Yèso ne. Wu rwo'og nọ, nọ hokstè rure ùn yè ken yè Ma-tọ Shir cọw ùs-cọw. Komo wu ya'astè nọ ùs-nap kap remen nọ nept yo Kukt-o ùn wu rọ nọ m-kutè à. ⁶ Yo ka kututu na unze ma-tọ tẹ ruru nọ mosse ùn **Kiristi** ne à, nip-o. Komo nọ dek tọ m-'wons ne. ⁷ Remen kaane, kọ mọ ke yar-mọ o-Kukt mọ, mọ nọ cọne nọ nomote Shir m-guw à, nọ rọ ùn mọ ne. Komo nọ sher yish ùn 'er-de ùn muun-m Wan-Koyan na Yèso **Kiristi**. ⁸ Wuà dowè kukt-o nọ ur-beeb har kọm-de o-da, remen nọ waragté ba **ur-ba'as** da-de Wan-Koyan na Yèso **Kiristi** he m-muun à. ⁹ Shir ùn daag nọ. Nọ gemet ur-hi ùn Wà ùn wu ne, Wan-Koyan na Yèso **Kiristi**. Komo Shir rọ m-shoos ùn yo wu rwo're à.

Koob-de ur-she'et kang-o gaan n-mè hun-ne yan-dor

¹⁰ M-mọka or re ne, yan-dor, Wan-Koyan na Yèso **Kiristi**, ya'ag mè gwomo-tọ ùn nom ut-ma. Remen kaane, ùm cọnog nọ hogu mè m-mọka.

* **Bọr-o gaan:2** 1:2 Hyen komo: Seng 18:1.

Um konog no no warag kang-o gaan. Me con no wonge be-ut-be á. Um konog no, she'et no be-ur gaan un or no ne barag-us gaan un yo no he m-nom ne à gaan. ¹¹ Or re ne, um nepse yo wongsu no à, remen hun-ne ye un hur-o Kuruwi rurutu me unze no ut-ween un hi un no yan-dor. ¹² Rii-yo me m-rwor à yo ro, ko wu ke be un no wu ro un rwor ut-ma un hon un to un or un wu ne. Wu ken wu ro m-zee, "Me wu ma Burus wu." Wu ken wu ro m-zee, "Me wu ma Aporos wu." Wu ken wu komo wu ro m-zee, "Me wu ma Bitrus† wu." Wu ken wu zee, "Me wu ma **Kiristi** wu."‡

¹³ Ashi, no wongte o ka **Kiristi** ciw-ut-ciw. Me Burus, me mar n-ton o-kan rem no á. Ko de a yo'osu no m-ho à un jin un de Burus o á. ¹⁴ Um bomog Shir, me yo'os wu ken wu m-ho be un no á, se Kiribus ne un Gayas,§ ¹⁵ Me un nom kaane, remen yatt-wu he hoks m-zee un jin un de a yo'osu wu m-ho, har wu waragte wan-dor re á. ¹⁶ (Um bakste komo um yo'oste yan-hur-o Istanipanus m-ho, amba husse ka hun-ne ye me baks ko um yo'oste net m-ho komo á.)* ¹⁷ Ai, **Kiristi** tomon me remen um yo'oste hun-ne m-ho á, se de um nom senge-mo un ko'ot un Ma-to un wu to m-Rerem. Me rwor Ma-to Shir mosse un nap-se un ko-hun ne á remen hun-ne dekt yo me m-rwor á. Me nome kaane, a warag o ka sa o zee mar-m Yeso n-ton o-kan rott o ka ur-beeb á.

† **Bɔr-o gaan:12** 1:12 ut-Girik: Kepas. ‡ **Bɔr-o gaan:12** 1:12

Hyen komo: Seng 18:24. § **Bɔr-o gaan:14** 1:14 Hyen komo:

Seng 18:8; 19:29; Roma 16:23. * **Bɔr-o gaan:16** 1:16 Hyen komo: 1Kor 16:15.

*Yešo Kiristi beġb-de Shir de
un nap-se un wu ne*

¹⁸ Da-o hun-ne hoge ka ma-to unze Shir so'oste **ba'as**-ut na remen Yešo marag n-ton o-**kan** à, ye ken ye ro m-zee to ka ma-to o-hwaa to. Ka ye ro us-barag kaane à, ye ro m-yirigbe n-me un den-o o-ra. Amba na ye shere un ka ma-to à Shir guug na un beeb-de un wu. ¹⁹ Remen a genuste a zee: "Man naas nap-se un ye ro m-hyan ye zee ye ro us-nap ne à.

Komo man durumse weer-se un ye ro m-hyan ye zee weer-se ye rotte à."†

²⁰ Yatt-wu he nap un Shir remen weer-se un wu á. ¿Kene yan-nap-se un **karamsa**-o **Mosa** ro? ¿Kene ye ro ne ye ro m-hyan ye zee ye nepste us-rem kap à? Shir kututu na unze ye ro us-nap ne se ma-hun à, raag-ne ye. ²¹ Shir ro us-weer ne komo zonge-to un wu to ka. Ko ya-us-weer be-de un hun-ne ye ro m-zee ko'ot un Ma-to Shir na raag-mo, yea hoks nap un Shir be-de un se man ye nap-se á. Un hek-o un kaane Shir daaguru wu gu hun-ne ya-ut-**ba'as** urege ye shereg be-ur Yešo **Kiristi**. ²² **Yahuda**-ne conog ye hyen rem-se ut-hyat to kutu ye unze ka ma-to be-de Shir to rwuune à. Ye ro **Yahuda**-ne á komo ye un hoob-o us-nap. ²³ Amba na a m-ko'ot un ka ma-to unze **Kiristi** marag n-ton o-**kan** remen wu topt **ba'as-to** un hun-ne. **Yahuda**-ne 'yarag Yešo remen un hyan-o un ye **Kiristi** a mer á. Komo ye ro **Yahuda**-ne á ye ro m-hyan sa o zee ko'ot-m ma-ut na raag-mo atte. ²⁴ Amba ma-to te m-rwor

† **Bȳr-o gaan:19** 1:19 Hyen komo: Isha 29:14 (ut-Girik).

à tɔ ro, **Kiristi** beeb-de Shir de un nap-se un wu ne be-de un ye a aage à, kɔ **Yahuda**-ne, kɔ ye ro **Yahuda**-ne á. ²⁵ Ye ken hun-ne ye ro m-zee yo Shir nome à da-o wu yage Yeso meret n-ton o-**kan** à raag-mo. Amba yo Shir nome à aragte nap-se un net. Komo yo a m-hyan sa o zee kende-de be-de Shir à, aragte kap 'wɔns-mo un net.

²⁶ Or re ne, baks nɔ bɔ nɔ ro'e da-o Shir agu nɔ à, nɔ waragte hun-ne ye un wu à. Un hyan-o mahun, ye ro us-nap ne à, hiin o be-ur nɔ. Komo ye ro bokke caari-to ut-con à ye ro deen á. Ye tat-ne un ye ro gwomo-ne à ye deen á. ²⁷ Shir un daag hun-ne ye hono o-dak ro m-hyan raag-ne à. Wu un nom kaane remen wu ye'et ka ye ro m-hyan ye ro us-nap ne à m-'e. Shir un daag ye hun-ne ye un hono o-dak ro m-hyan ye rott m-'wɔns á, remen wu ye'et ko-ya-m-'wɔns m-'e. ²⁸ Ka hun-ne ye Shir daage à, ye waragte hun-ne ye un wu à ye un rwuun un hur-to un koob-ne. Ka hun-ne ye a musse hwaa à, kɔ komo ye a nape unze rii-yo á. Wu un nom kaane remen wu kutute hun-ne unze rii-yo ye hwɔ ur-hi be-de un yo à, yoa hoks ye m-gu be-de **ur-ba'as** á. ²⁹ Shir un nom kaane taase net jaks ur-hi unze remen con-de un wu, Shir degt wu. ³⁰ Ba rii-yo us-ses yo á, Shir o gu nɔ bɔ wu mossu nɔ un Yeso **Kiristi** ne à. Be-ur Yeso o, un yo wu nome ne à o rwɔ'e Shir guut na. Un bu-o Yeso Shir muute na kashi, yan-ba-m-kukop, un hun-ne ye wu ruute be-de un **ba'as-to** un ye à. ³¹ Un sugede un kaane, se a nom yo a gene un takurda-o Shir à. "Urege net ro m-nom m-gwon, yo depe wu nom à, wu nom m-gwon un

rii-yo Yawe nomu wu à."‡

Bɔr-ʊs yoor

*Tom n-me un Yeso
wu a kame n-ton o-kan à*

¹ Or re ne yan-dor, da-o um habe o-Korinti à, um pe'esute Ma-to Shir ruru na à. Me hwo caari-to ut-gom n-me un ka ma-to á, me kutu no us-nap á. ² Remen um nomog o-saktu un hur un de, um zee da-o me she'ete un no ne man yoosu no rii hor-yo á se ma-ut Yeso **Kiristi**, wu a kame n-ton o-kan à. ³ Da-o um habe be un no à, mett m-'wons á. Wur-o re ro us-zap, rem o-gyer.*

⁴ Da-o um nomo no ut-ma à, um rurutu no yo haadbɔ me à, ba un weer-ʊs re á. Me kweemsu no remen no goksté ma-ut re á. Un sugé-de un kaane da-o um ruru no Ma-to Shir à, **Kukt-o Shir** un gwomo-to un o kututu no unze nip-o, ⁵ taase sher un nip-o no ya'as m-'wons be-de un nap-se un net á, se de remen un beeb-de Shir.

Nap-se Shir

⁶ Da-o te ya-m-senge-mo Shir te ro'e un ye sher-se us-geer be-de un dor Yeso à, te ye m-rure ma-to us-nap. Amba ba gon nap-se un ka zaman-yo á, ba komo gon nap-se un yan-gwomo-to un ka zaman-yo m-ta yo á. Kap ka gwomo-ne ye a taage un gwomo-to un ye. ⁷ Amba te ut-ma un nap-se Shir wukusse, se hun-ŋe ro nakke á, se ro nap-se Shir se wu daage remen seps-m na cin ba a ro nomog hono o-dak à. N-ga Shir kute ko wan-gaan

‡ **Bɔr-o gaan:31** 1:31 Hyen komo: Irmí 9:24.
2:3 Hyen komo: Seng 18:9.

* **Bɔr-ʊs yoor:3**

ka napse á. ⁸ Be-de ʉn yan-gwomo-to m-moka to yatt-wʉ nape zonge-to Shir á, remen ye ro nakke yo Shir zonge m-nom à ye roa kem Wa-ʉt-Hyat Wan-Koyan o-**kan** ye hoot wʉ á. ⁹ Amba ka to ro gense ʉn takurda-o Shir ʉnze:

“Rii-yo Shir he nome yan-con-to ʉn wʉ à
yatt-wʉ takʉ yo m-hyan á,
yatt-wʉ take m-hoge á,

yatt komo wʉ take barag-se ʉn yo á.”†

¹⁰ Amba Shir kututu na se ká rem-se remen na yan-senge-mo ʉn wʉ ye be-de ʉn Kʉkt-o ʉn wʉ o ruru na. **Kʉkt-o Shir** a hoks na rure ʉn ka rem-se remen Kʉkt-o ro m-byarag o nep rem-se Shir se a hoks m-nap á. ¹¹ ¿Wan wʉ ne he hoks m-nap ʉn ma-to ʉn hur-de ʉn net ʉn ba kʉkt-o ʉn net o ro n-me ʉn net á? Kang-o gaan yatt-wʉ nape barag-se ro ʉn hur-de Shir á, se **Kʉkt-o Shir**. ¹² Na komo ba kʉkt-o ʉn kà hono dak-o o a goksune á, se de Kʉkt-o rwuune be-de Shir à. Wʉ ya'ag na Kʉkt-o ʉn wʉ remen a nept rii-yo Shir ya'asu na hur-ʉr gaan à. ¹³ Remen kaane te rotte ʉn rure ʉn ye ken ye. Da-o te rure hun-ne ka **Ma-to m-Rerem** to, te m-rwor ʉn gom-to ʉs-nap se te yoose ʉn nap-se ʉn net á, se de ʉn gom-to Kʉkt-o ruru te à, se o-nip mosse ʉn Shir ne. ¹⁴ Bon net-wʉ rotte o-Kʉkt á wʉa tun wʉ hoge rem-se **Kʉkt-o Shir** rure hun-ne á, remen be-de ʉn wʉ se ka rem-se o-hwaa se. Wʉa hoks m-nap bo ka rem-se ro á, remen **Kʉkt-o Shir** o ro ʉn hante ʉn nap-se Shir. ¹⁵ Net-wʉ ro ʉn **Kʉkt-o Shir** ne à, wʉa hoks nap ʉn me'es ʉn ko yo ke rii-yo ne,

† **Bɔr-ʉs yoor:9** 2:9 Hyen komo: Isha 64:4.

yo **Kukt-o Shir** r̄o w̄u m-yoose à. Amba hun-ne ye r̄otte **Kukt-o Shir** á yea hoks m-nap un me'es un yo Kukt r̄o na m-yoose á.

¹⁶ “¿Wa nape barag-̄us Yawe?

¿Har w̄u hokstu w̄u m-yoose?” ‡

Amba na yan-dor r̄o m-nap un yo r̄o n-me un hur-ur **Kiristi** à.

B̄or-̄us tet

Yan-guw-mo Shir

¹ Or re ne, da-o um ro o-Korinti à, me nomo no ut-ma bo um nome ye Kukt-o r̄o m-dorutte á, se de me un nomo no ut-ma untun hun-ne ye un hono o-dak. Ya no ro untun yakar yan-yaar un ka da-o, be-de un dor **Kiristi**. ² Um reegtutu no m-yow m-yow yanze un rii-yo m-re yo m-hwogon á, remen no bo'os re un rii-yo m-re yo m-hwogon á. Har m-moka ma no un go woo á.* ³ Remen har m-moka no un hur-de ma-hun ne. Remen no un shoob-de un or no ne yan-dor, komo no m-dum un hi un no un hi un no. Da-o no nome gon ka rem-se, ai har m-moka no rosuru un hur-de ma-hun ne o ka. Nip-o no r̄o m-nom untun hun-ne ye nape Shir á. ⁴ ¿Re nome um nept yo ka? Remen urege w̄u ken w̄u zee, “Me w̄u ma Burus w̄u,” w̄u ken w̄u komo w̄u zee, “Me w̄u ma Aporos w̄u.” ¿No r̄o m-nom o ka untun hun-ne ye nape Shir á? †

‡ **B̄or-̄us yoor:16** 2:16 Hyen komo: Isha 40:13 (ut-Girik).

* **B̄or-̄us tet:2** 3:2 Hyen komo: Yahu 5:12-13. † **B̄or-̄us tet:4** 3:4 Hyen komo: 1Kor 1:12.

⁵ ¿Wan wu rɔ Apɔrɔs? ¿Wan wu Burus? Myet tɛ guw-ne tɛ rɔ be-de Shir temb. Tɛ un gu nɔ nɔ sheret o-nip be-ur Wan-Koyan Yeso. Kɔ wu ke un rii-yo Wan-Koyan ya'asɔ wu m-nom nɛ à. ⁶ Mɛ go ur-go, Apɔrɔs ya'u m-hɔ, amba Shir ɔ rwɔ'e ká go-de m-bɔ'osɛ, tɛ yɛ á.‡ ⁷ Remen kaanɛ wu go ur-go à, un wu ya'e m-hɔ nɛ à yɛ un keer-de un rii á, sɛ Shir cot wu rwɔ'e ka ur-go m-bɔ'osɛ à. ⁸ Wa-ur-go un wan-'ya m-hɔ nɛ barag-se un yɛ gaan-se. Ko wu ke wɔa kum 'yons-de un sɛngemɔ un wu be-de Shir. ⁹ Remen tɛ yan-guw-mɔ Shir yɛ, komo nɔ yan-dor un bɔ-ɔ o-Korinti kat-ɔ Shir ɔ. Mà-tɔ Shir nɔ rɔ komo.

¹⁰ Be-de un yar-mɔ Shir nomo mɛ à, wu ya'ag mɛ us-nap un nomot sɛngemɔ un wu. Un huk hwuk-ɔ ut-mà untun keeg-yo ut-mà, cin un ka da-ɔ yɛ ken ya-ut-mà yɛ rɔ ut-mà un ka hwuk-ɔ un hukɛ à. Sɛ kɔ wu ke ko-ya-ut-mà wu nom cɛn un go un mà-tɔ wu he m-mà n-tɛ un ká hwuk-ɔ à. ¹¹ Remen yatt-wu he hoks un huk un hwuk hor-ɔ arɛ ɔ a hukɛ á, ɔ rɔ Yeso **Kiristi**. ¹² Yɛ ken ya-ut-mà yɛ rɔ un mà ut-mà un saw-tɔ ur-bon un tɔ un hwɔr nɛ tɔ rɔ m-tuk un ka yish-yɛ á untun zinariya, kɔ azorpa, kɔ kashi ut-ta'ar, yɛ ken yɛ, ut-ce nɛ, kɔ us-gwɔ, ut-kang nɛ yɛ rɔ tɔ ma un yɛ mà-tɔ. ¹³ De ken hɔ-de a hyen sɛngemɔ un kɔ wu ke ko-ya-ut-mà wu. Remen da-ɔ Yeso he m-mun à, wɔa rwunte ko yo ke rii-yo cas. Remen o-ra o-ra a he rwunte un sɛngemɔ un kowan, komo ra-ɔ he meger un go un kɔ mɔ ke sɛngemɔ kowan nome à. ¹⁴ Ureɛ mà-tɔ a ma'e un ká

‡ **Bɔr-ɔs tet:6** 3:6 Hyen komo: Sɛng 18:4-11,24-28.

hwuk-o à tɔ tuk á, tɔ, wu mà ká ma-tɔ à wua kum ʉr-'yons. ¹⁵ ʉrege ne ká mà-tɔ tuk, wu mà ka mà-tɔ à wu taagute ʉn tɔ, amba wua kumus gwu, amba sa o zee n-me o-ra wu zwɔn-de.

¹⁶ ¿Nɔ nap ʉnze nɔ ʉn hi ʉn nɔ **Pyo-o Shir** o nɔ rɔ á, be-de Shir rɔ m-she'et?§ ¹⁷ ʉrege wu ken net-wu naaste **Pyo-o Shir** o rɔ ba m-kukop à, Shir a naas ka net-wu. Remen **Pyo-o Shir** ott m-kukop á, komo nɔ ye rɔ ka Pyo-o. ¹⁸ Taase kɔ wu ke net-wu raks hi ʉn de ʉn wu, wu rɔ m-zee wu ko-ya-ʉs-weer wu m-mɔka, se wu muss hi ʉn de ʉn wu ʉntun ko-raag remen wu waragte ko-ya-ʉs-weer. ¹⁹ Remen kaane weer-se ʉn hono o-dak raag-mɔ ʉn co-o Shir. Me ʉn zee kaane, remen gense tɔ rɔ ʉnze, “Wu rɔ ʉn bɔp ʉn ya-ʉs-weer be-de ʉn weer-se ʉn ye.”* ²⁰ Komo gense tɔ rɔ ʉnze, “Yawe nepste ʉnze barag-se ʉn ya-ʉs-weer hwaa-se rɔ.”† ²¹ Remen kaane, taase wu ken wu ma'as m-gwɔn ʉn rii-yo net he hoks m-nom à! Remen hon ʉn rii kap yo ma nɔ yo: ²² Kɔ Burus, kɔ Aporos, kɔ Bitrus‡, kɔ hono o-dak, kɔ m-hoog, kɔ m-mar, kɔ rem-se m-mɔka se, kɔ ʉn se roone ʉ-co à, ai myet se ma nɔ se, ²³ nɔ komo ye ma **Kiristi** ye, **Kiristi** komo wu Shir wu.

Bɔr-ʉs nass

Yan-senge-m Kiristi

§ **Bɔr-ʉs tet:16** 3:16 Hyen komo: 1Kor 6:19; 2Kor 6:16.

* **Bɔr-ʉs tet:19** 3:19 Hyen komo: Ayub 5:13. † **Bɔr-ʉs tet:20** 3:20 Hyen komo: Bɔng 94:11. ‡ **Bɔr-ʉs tet:22** 3:22 ʉt-Girik: Kepas (jin-ʉr Bitrus de).

¹ Hun-ņe dek, Aporos ųn me ne yan-guw-m **Kiristi** te ro. Shir ya'astu te senge-mo ųn rwor ųn ma-to ųn wu, to o-nip to ro wukusse à. ² Rii gaan-yo a cone be-de ųn go ųn ka guw-ņe ye, ye nom yo wan-co-o ye cone à, hur-ųr gaan. ³ Yatt-yo da me ko no, ko yan-piish ut-ma be ųn no, zeeg ųnze ųm nomog senge-m re me ųn Shir ne, ko me nom á. Nip-o, me ųn piishe ųn hi ųn de ut-ma mosse ųn kaane ne á. ⁴ Me nap ko me ųn de ken **ba'as-de** ne á, myet ųn kaane ne, man zee ųm taagute **ųr-ba'as** ko hiin á. Wan-Koyan wu he gwot ųn senge-m re à wu he m-zee ųm nomog ųr-bon ne ko ba ųr-bon. ⁵ Remen kaane, taase no kupse wu ken wu ut-ma ba da-o ųn wo. Ka da-o roon, da-o Wan-Koyan he muun à. Wu he rwunte ųn rem-se ro wukusse o-comb à, komo wu rwunte sakt-o ro ųn hur-de ųn net à. Ka da-o o ka kowan he goks ųr-bongon be-de Shir hond hond Shir nepste ka rii-yo ro n-me hur-de ųn net à.

⁶ To, or re ne, be-de ųn rure ųn no ka rem-se ųn ya-ųr-yoos se, ųm rwo'og no ųs-barag n-me ųn Aporos ne remen ka sha-mo guut no ųn ka bu-yo. No yoos be-de ųn ka yoor-m te mo ųm conog no nep yo ka: "Taase no pes rii-yo a gene à ųn takurda-o Shir." Taase wu ken wu nom m-gwon remen wu ro wu m-yoose à, har wu yo'og wu ken wu. ⁷ ¿Wan wu zee o aragte ye ken ye? ¿Yan yo ne o rotte yo ųn hi ųn du husse rii-yo Shir ya'u wo à? To, ųrege har kaa o, ¿ya hante o rotte ųn jaks ųr-hi sa o zee ba yar-mo a ya'u wo á?

⁸ No m-nom sa o zee no nepse kap. Yatt-wu he

nɔ m-yoose á. Nɔ m-nɔm sa o zee nɔ kumuste yar-mɔ o-Kukt. Nɔ ɔr-she'et sa o zee gwɔmo-ne nɔ rɔ ɔn **Kiristi** ne amba te ye rɔ nɔ m-yoose à te ɔr-she'et kaane á. A ro zeege ma nɔ gwɔmo-ne ye, te argu nɔm ɔt-gwɔmo be-ɔr gaan ɔn nɔ ne! ⁹ Remen ɔn hyan-o re, Shir rwuntute na **yan-Tɔm Yeso** cas. Te rɔ kɔm-de ɔn koyan, ɔntun ye a kupse ma-tɔ m-mar à. Remen te waragte rii-yo hono o-dak kap, ɔn yan-tɔm ye Shir ne, ɔn hun-ne ne he shere ɔn yish à. ¹⁰ Hun-ne ye ɔn hono o-dak rɔ m-hyan sa o zee tett ɔs-weer á remen te rɔ m-nome ɔn **Kiristi** m-guw. Amba nɔ, nɔ m-gwon sa o zee nɔ ɔs-weer ne n-me ɔn **Kiristi!** Hun-ne ye ɔn hono o-dak rɔ te m-hyan tett beeb-de m-nɔm ɔn rii á. Amba nɔ, nɔ ɔr-beeb ne de m-nɔm ɔn rii. Hun-ne ye ɔn hono o-dak rɔ nɔ ɔn 'ya m-sek, amba te ne ye rɔ te m-yo'og! ¹¹ M-moka kaane te ɔn hɔge ɔn mer ɔn **swoot-o** m-hɔ ne, te ɔn cop ɔn kashi ɔt-saw á, a te m-dum tett o-hur á. ¹² Se te rangute te kumut rii-yo ɔn hi ɔn te. Ye pyepe te, te ru'uru ye nu-o so-o, a ye'e te ɔr-koob te m-'mɔ ɔr-hur.* ¹³ Hun-ne re ra-o te, te nomo ye ɔt-ma ɔn hur-de m-gwugwu. Te waragte sa o zee buse-o ɔn hono o-dak, rii-yo kowan rɔ m-'yar à, ka rɔ hɔ-ɔr bi.

¹⁴ Me ɔn gene nɔ tɔ ka yanze remen ɔm ru'ut nɔ hɔge m-'e á, se de remen ɔm kyewestú nɔ remen nɔ yakar re ye, ye me m-con komo à.

¹⁵ Man rees nɔ m-dek ɔntun yakar re. Kɔ nɔ nom ɔn ya-ɔr-yoos ne n-me ɔn Wan-Koyan har ye woɔ dugu-ɔs op [10,000] à, wan-gaan wu cot he m-

* **Bɔr-ɔs nass:12** 4:12 Hyen komo: Seng 18:3.

nɔm ʊntʊ o-tato. O shir n-me Yeso **Kiristi** me rɔ tato nɔ be-de ʊn hante ʊn **Ma-to m-Rerem**.¹⁶ Remen kaane me ʊs-kɔn nɔm nɔ bɔ ʊm nɔme à.† ¹⁷ Remen ʊm guut nɔ m-nɔm kaane o rwo'e ʊm tombute **Timoti** wà re wu me m-con à. Koyan-ess ʊt-ma wu ʊn Wan-Koyan. Komo wua baksu nɔ bɔ me ʊn dor Yeso **Kiristi** à bɔ me ʊr-yoos n-me ʊn kɔ ye ke hun-ne ye yan-dor à.

¹⁸ Amba ye ken ye hyanag sa o zee man habe be ʊn nɔ ʊm tepertʊ ye ʊn rem-se ye á, har ye ʊn wos ʊr-be ʊs-ses sa o zee ye nepse koyan.

¹⁹ Amba ʊm rwoɓe o-Korinti ʊn beeb-de ʊn Wan-Koyan ʊn ka ho-to be ʊn nɔ. Da-o me habe man hyen ʊn hi ʊn de yo ka ya-us-ses ye rɔ m-nɔm à. Man nep komo ʊrege ye kumug ʊr-beeb be-de Shir, kɔ ne ma-to o-hwaa ye rɔ m-nɔm. ²⁰ Baks nɔ ʊnze Shir rɔ m-piishe hun-ne ʊt-ma ʊn bɔ ye yage wu nɔmte ʊt-gwomo ʊn hur-de ʊn ye á, ba n-me raks ʊn bɔ ye rɔ tep á, amba n-me m-gwot kɔ beeb-de ʊn wu rɔ n-me hur-to ye à. ²¹ To, ʊya nɔ huse ʊm nomo nɔ da-o me wɔɓe, ʊm negbe o-sorog ne kɔ de ʊm kutu nɔ ʊt-con ʊn gwugwer-mɔ ʊr-hi ne?

Bɔr-ʊs taan

Ruut nɔ ya-o-ás be ʊn nɔ

¹ ʊm hogute hun-ne rɔ ʊn ma-ʊt nɔ. Ye zeeg wu ken campo-wu rɔ kɔn be ʊn nɔ. Wu rɔ ʊn nɔm ʊn yo depe á, ʊn wu ken ne'a-wu ne. Kɔ be-de ʊn ye nape Shir á, ye rɔ m-nɔm ʊn go ʊn ka rem-se ka net-wu nɔme á. Wu ken wu muute

† **Bɔr-ʊs nass:16** 4:16 Hyen komo: 1Kor 11:1; Piri 3:17.

ne'a tato ʉn wʉ ʉntʉn ne'a ʉn wʉ.* 2 Har rii-yo m-gwɔn yo ká nɔ kume! Ashi, ʒudepe men-to tuk nɔ, nɔ ruut ká wʉ nɔme go ʉn ká rem-se be ʉn nɔ á? Depete nɔ ruut wʉ be ʉn nɔ. 3 Kɔ de nomte à, me be-ʉr gaan ʉn nɔ ne o-wʉr á, me be-ʉr gaan ʉn nɔ ne n-me o-kukt. ʉm kupsussute net-wʉ nɔme go ʉn ká rem-se à ʉt-ma sa o zee be-ʉr gaan ʉm rɔ ʉn nɔ ne. 4 Be-de nɔ mɔrge kukt-o re rɔ m-she'et káne, komo ʉn beeb-ʉr Yeso Wan-Koyan, ʉm ɔnɔg nɔ nom kɔ yo ke rii-yo sa o zee me kaane be ʉn nɔ. 5 Ya'as nɔ **ko-Gwɔmo-wʉ ʉn ya-ʉt-kot** ká campo-wʉ. Nɔm nɔ kaane remen **ko-Gwɔmo-wʉ ʉn ya-ʉt-kot** naaste wʉr-o ʉn wʉ o ma-hun, amba Wan-Koyan a guus hoog-mo ʉn wʉ ho-de wʉ muune.

6 Gwɔn-mo notte à rii-yo ʉr-bon yo á, remen nɔ yagute net-wʉ depe á be-ʉr nɔ. Ashi, ʒnɔ nap ʉnze, ya o-**yist** o-rek yo rɔ ʉn hundunse ʉn hon ʉr-burodi á?† 7 Ruut nɔ ká **yist**-m 'wʉtʉm-mo remen nɔ waragte burodi-ʉr pu-de ba m-**yist** bo nɔ ro à. Nɔm nɔ kaane remen Shir so'ostʉ nɔ, be ʉn nɔ a peneste rwuug o-ca yo ʉn **Biki-o m-Pas. Kiristi** rɔ rwuug-o ca-o na.‡ 8 Cinda nip-o à, ma'as nɔ m-baks ʉnze na hun-ne ye Shir ye. A joro nɔ bu-ʉs na ʉs-ut se n-ga. A ginim nɔ ʉt-yage. A nom nɔ dorotte-o ʉn Ma-to Shir a yage men-ʉt jaas-to bo **Yahuda**-ne yage burodi-to **yist** à da-o ʉn **Biki-o m-Pas**. A dorʉ nɔ **Kiristi** hur-ʉr gaan ʉn nɔm o-shir ne.§

* **Bɔr-ʉs taan:1** 5:1 Hyen komo: Kara 22:30. † **Bɔr-ʉs taan:6** 5:6 Hyen komo: Gara 5:9. ‡ **Bɔr-ʉs taan:7** 5:7 Hyen komo: Rwuʉ 12:5. § **Bɔr-ʉs taan:8** 5:8 Hyen komo: Rwuʉ 13:7; Kara 16:3.

⁹ Ʋm genutu nɔ n-me un takurda-o re, um zee taase nɔ mosse ur-hi un ya-o-ás ne. ¹⁰ Ba hun-ŋe ye nape Shir á um zee nɔ á, kɔ ya-o-suub, kɔ ya-ur-hyow, kɔ yan-guw-mo us-toog. Kɔ de nomte ye nap Shir á nɔ som ye á. Remen urege kaane o se nɔ ruug un kà hono o-dak o war war. ¹¹ Yo ka yo me nɔ m-rure: taase nɔ mosse ur-hi un kap o un bon wu zee or nɔ wu ko-yan-dor à, urege wu ro un hur-de o-ás ne, kɔ ko-ya-o-suub, kɔ ko-yan-guw-mo us-toog, kɔ wa-ut-reeb, kɔ ko-ya-m-swɔ, kɔ ko-hyow. Nɔ jar nɔ re rii-yo m-re un go un ye ne á.

¹² Mett gwomo-to un piishe un hun-ŋe ye ro un dor o un Shir á ut-ma á. Amba noa hoks piishe un yan-dor o Shir ut-ma. ¿Kɔ nɔ hoks á? ¹³ Shir o un hi un de un o he piish un ma-to un ye yage wu m-dore á. “Ruut nɔ ko-yan-men-ut jaas-to be-ur nɔ”* bɔ Ma-to Shir zee à.

Bɔr-ʉs cind

*Taase yan-dor Yeso heet
or un ye ne be-de ut-gwomo*

¹ Urege wu ken wu ro ut-ma ne un or un wu ne ko-yan-dor, wu jar wu heet to be-de un ko-yan-piish ut-ma wu ro ko-yan-dor á. Yo depe à, ko-yan-napse Shir wu hongsu nɔ ka ma-to. Nɔ heete yan-ba un dor á. ² ¿Nɔ nap unze yan-ba-m-kukop ye he piishe un hono o-dak ut-ma á? Urege har nɔ ye he piishe un hono o-dak ut-ma, depete nɔ yoos hongse un ma-ut rek-to ba nɔ un band ye

* **Bɔr-ʉs taan:13** 5:13 Hyen komo: Kara 13:5; 17:7; 19:19; 21:21; 22:21,24; 24:7 (ut-Girik).

ken ye, ye rɔ yan-dor á. ³ ¿Nɔ nap unze a he nɔ piishe un **yan-tom-ye Shir** ut-ma á? ¿Yagunte rem-se haane mosse un she'et-de un ka hono dak-o ne? ⁴ ¿Urege yan-dor kumug ut-ma mosse un or re un ye ne, ya hante notte ha be-de ye rɔ yan-dor á ye piishe nɔ ut-ma? ⁵ Me un rwɔr to kaane remen nɔ hogute m-'e. ¿M-moka kɔ net wan-gaan wu rɔ kon o ka be un nɔ ko-ya-us-weer wu he nɔ hoks caas ur-hoon á? ⁶ Gwɔt nɔ yo nɔ m-nom à. Wu ken wu be-ur nɔ rɔ m-heet un or re un wu be-de ut-gwomo a piishte wu ut-ma. Har ma be-de un yan-ba un dor! Rott ur-bon kaane á.

⁷ Da-o nɔ heete or nɔ ko-yan-dor be-de un ko-gwomo, **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** reeg nɔ. Jiishte o 'mo ur-hur kɔ a wen wɔ susamb-m ru. ⁸ Amba nɔ wargu hi un nɔ m-nongon, nɔ un core un susamb-m or nɔ ne, har ma or nɔ ne yan-dor!

⁹ ¿Ashi, nɔ nap unze hun-ne ye nome rii-yo un ba ur-bon à, yea cuw un **Gwomo-to Shir** á? Taase a egussu nɔ, be-de un rure un nɔ yo ken rii-yo un hon. Me nɔ m-rure, ko-ya-o-ás, kɔ ko-yan-guw-mɔ us-toog, kɔ ko-yan-hoob-o un ne'a-ne, kɔ campo-ne yan-baramse un wur-o un ye, kɔ campo-ne yan-m-rewe un or un ye campo-ne ne, ¹⁰ kɔ hyow-ne, kɔ ya-o-suub, kɔ ya-m-swɔ, kɔ yan-naas un jin-to un hun-ne, kɔ ya-ut-rum, be-de un ye yatt-wu he m-cɔw un **Gwomo-to Shir** á. ¹¹ Kaane ye ken rowe be un nɔ n-ga, da-o nɔ ro nakke **Kiristi** á. Amba m-moka, Shir sokste **ba'as-ut** nɔ, komo a muutu nɔ yan-ba-**ur-ba'as** komo wu hongsutu nɔ un wu ne. Wan-Koyan Yeso **Kiristi**, wu nome kaane un beeb-de

un Kukt-o Shir.

Şekemsu no Shir un wur-ut no

¹² Ye ken ye ro m-zee, "Shir ya'ag na nom un koyan remen na yan-dor ye un wu ye." Ee, man hoks nom un yo um cone à, amba ba koyan yo Shir ya'u na keer-de m-nom à yo ro na m-gu á. Ye ken ye ro m-zee, "A ya'ag me nom un koyan," amba me man yage yo ken rii-yo muut me wanguw-mo un yo á.* ¹³ Wu ken a hoks m-zee, "A un nom rii-yo m-re remen ut-men, ut-men komo remen rii-yo m-re," Nip-o, amba kane un co Shir a saburse rii-yo m-re ut-men ne. Amba rii-yo ur-bon yo a naas wur-ut na be-de un hoob-o un ne'a-ne á. Wur-ut na to un Wan-Koyan to Wan-Koyan komo wu un wur-ut na wu. ¹⁴ Shir 'yonste Wan-Koyan ut-marimar, kaane komo wu he na m-'yons un beeb-de un wu. ¹⁵ ;Ashi, no nap unze myet dok-to un wur-ut no to ma **Kiristi** to á? Cinda kaane o à, man dek dok-ut Wan-Koyan um muutu to dok-to un ko-kaar á. Ko hiin! ¹⁶ ;No nap unze kap bon wu mosse wur-o un wu un ko-kaar ne à, ye waragte wur-o o-gaan un wu ne á? Remen a zeste, be-de un takurda-o Shir, "Yoor-mo un ye, ye waragte wur-o o-gaan."† ¹⁷ Amba kap wu mosse hi un du un wu un Wan-Koyan ne à, yea warag gaan n-me o-kukt.

¹⁸ Nom no ja un cow-yo o-ás ne! Da-o hun-ne nome **ba'as-ur** hor-de, ba wur-o un ye, ye nome **ur-ba'as** á. Ko-ya-o-ás wu rewe un ne'a-ne à ba ne'a un wu á, wu nomote wur-o un wu **ur-ba'as**.

* **Bor-us cind:12** 6:12 Hyen komo: 1Kor 10:23. † **Bor-us cind:16** 6:16 Hyen komo: Taka 2:24.

19 ǀKɔ nɔ nap ʉnze wʉr-ʉt nɔ pyo-o ʉn **Kukt-o Shir** o, o rɔ be ʉn nɔ, komo o rwuʉne be-de wʉ á? Komo nɔ ye yan-beeb-de ʉn hi ʉn nɔ á, amba Shir.‡ 20 Shir ʉn o nɔ. Wʉ tops, remen kaane sekemsʉ nɔ Shir ʉn wʉr-ʉt nɔ.

Bɔr-ʉs ta'yoor

Yoos-ur Burus mɔsse ʉt-ge ne

1 Ma-tɔ ʉn rii-yo nɔ gende me á, ʉr-bon ne, net she'et ba ʉn ne'a.* 2 Amba remen nɔ wongute o-ás ne, kɔ wʉ ke net-wʉ, ge ne'a ʉn wʉ. Komo kɔ wʉ ke ne'a-wʉ ʉn campo ʉn wʉ ne. 3 Hond hond o campo rewe ʉn ne'a ʉn wʉ ne, wʉ nom ne'a ʉn wʉ rii-yo depe wʉ nom à. Ne'a komo wʉ nome campo ʉn wʉ kaane. 4 Remen ne'a rott beeb-de ʉn wʉ zeet campo ʉn wʉ, “Me wʉ cot he m-nom yo wʉr-o re cone à.” Kaane komo campo rott beeb-de ʉn wʉr-o ʉn wʉ á se de ne'a ʉn wʉ. 5 Nɔ ye geese ʉt-ge à, taase wan-gaan wen or re ʉn wʉ á, se de ʉrege kaane nɔ orme nɔ nom ʉt-hɔ m-oog remen nɔ nomot ʉs-kon be-de Shir. Ka da-de, nɔ doot m-go'one. Taase **ko-Gwomo-wʉ ʉn ya-ʉt-kot** wʉ durumsʉ nɔ, remen nɔa hoks m-garamse wʉr-ʉt nɔ á. 6 Ma-tɔ me nɔ m-'ya ba **karamsa**-o á. 7 ʉm ro cong a zee yan-dor ye ga ʉt-ge á bɔ ʉm rɔ à ba ʉt-ge. Amba Shir ya'ag ye ken yan-dor ye beeb-de m-she'et ba ʉt-ge. Komo wʉ 'ye ye ken yan-dor ye mɔ ken yar-mɔ. Kɔ wʉ ke ko-yan-dor-wʉ rɔ m-yar ne mɔ Shir ya'ʉ wʉ à,

‡ **Bɔr-ʉs cind:19** 6:19 Hyen komo: 1Kor 3:16; 2Kor 6:16.

* **Bɔr-ʉs ta'yoor:1** 7:1 ʉt-Girik: Rɔ ʉr-bon ne campo yagute ci ʉn ne'a.

komo wu 'ye ye ken yan-dor-ye mo ken yar-mo un hon bo ye he wu nome m-senge à.

⁸ Ma-to un ye ga ut-ge á un ye campo un ne mare ne à, me m-hyan a jiish ur-bon ye she'et ba ut-ge untun bo um ro à. ⁹ Amba urege no hoks garamse un hi un no á, depete ko wu ke wu kum campo un wu ko ne'a un wu. Remen jiishte a ge ut-ge otte ás-o re beeb un du.

¹⁰ No yan-dor ye ro un campo-ne ko ne'a-ne ne à, **karamsa-o** ka um ruru no (Komo me wu á, amba Wan-Koyan wu jip, ruru na ka **karamsa-o**): Taase ne'a caas ut-ge un campo un wu ne á. ¹¹ Komo urege ye caagute un campo un wu, taase wu ge ut-ge á, se de ye jamas ge-to un ye un campo un wu ne. Campo komo taase wu ho'os ne'a un wu á.†

¹² M-moka, um zeeg to ka be-de no ye kuse à, (me wu yanze Wan-Koyan á), urege wu ken wu ro un ne'a ne ko-yan-ba un dor, urege wu eks ye she'et she'et-de ut-ge un wu ne taase campo ho'os wu á. ¹³ Komo urege wu ken ne'a-wu ro un campo ne ko-yan-ba un dor, amba wu eks ye she'et she'et-de ut-ge un wu ne, to, taase ka ne'a-wu ho'os wu á. ¹⁴ Me un zee kaane, remen campo wu shere be-ur Yeso á, Shir a so'os wu rem ne'a un wu, wu shere be-ur Yeso à. Kaane komo, ne'a wu shere be-ur Yeso á, Shir a so'os wu rem campo un wu, wu shere be-ur Yeso á. Un ya kaane á, Shir a goks yakar un ye á. Amba remen Shir so'oste tato un ye ne, m-moka Shir gokste yakar un ye.

† **Bɔr-ʉs ta'yoor:11** 7:10-11 Hyen komo: Mati 5:32; 19:9; Mark 10:11-12; Ruka 16:18.

15 Ʋrege komo wu yage m-sheer á conog m-wonge un wu shere à, yea hoks m-wonge. N-me un kaane, campo ko ne'a wu shere à, a gakte wu ur-she'et un wu yage m-sheer ne á. Shir wu un aag na remen she'et-de ba ut-ween. 16 Wo ne'a, zo nepste ko woa gu campo ru? ¿Wu sheret be-ur Wan-Koyan bo o shere? Wo campo, zo nepste ko woa gu ne'a ru wu sheret be-ur Wan-Koyan bo o shere?

*Go un she'et-de Wan-Koyan
cone a she'et à*

17 Cin da-o Shir daage ye yan-dor à, depete ko wu ke ko-yan-dor-wu she'et go un she'et-de Wan-Koyan cone wu she'et à. Ka rii gaan-yo yo me m-rure un yan-dor ko kene um ha be-de un ye. 18 Kap bon wu Shir aage à, wu ro ko n-ga ur-**ko** ne à, to taase wu hoob she'et-de un ba ur-ko á. Wu Shir aage komo ba ur-ko à, wu warag ko-**yan-dor Yeso** à, to, taase wu hoob se a koog wu á. 19 Ur-**ko**, ko ba ur-ko, ba rii-yo á. Amba nom o-dorotte un **karamsa-o** Shir jiishte ur-bon. 20 Ko wu ke wu she'et bo Shir 'wossu wu a ekt wu ko-yan-dor à. 21 Urege wo ko-guw-wu o rowe da-o Shir agu wo o waragte ko-yan-dor o un wu à, taase o ryegen á. Urege komo wu essu wo à ho'ostu wo, to arag. 22 Kap wu ro ko-guw à, da-o Wan-Koyan aage wu à, Wan-Koyan poste wu un kom-to **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot**. Kaane komo wu ro sak à da-o a aage wu à, ko-guw **Kiristi** wu. 23 A un o no, komo a tops, taase no warag guw-mo un hun-ne á. 24 To, or re ne, yan-dor myet bo a

'wosse net da-o a agu wu à, wu she'et kaane un Shir ne.

*Yan-ba-ut-ge un ye campo
un ye ne mare ne à*

²⁵ Ma-to un yan-ne'a-ne ye ga ut-ge á, yo ye he m-nom à, Wan-Koyan Yeso wu rurú na yo ye he m-nom á. Amba me un 'ya un to ma re ma-to, um nak me net-wu, wu hun-ne ro m-dek un ma-to un wu à, remen Wan-Koyan hogute 'won un de wu ya'ag me us-nap. ²⁶ Me m-hyan a jiish ur-bon net she'et bo wu ro à, remen a ciriste m-cow un da-o un re ur-koob. ²⁷ Urege o geeste ut-ge, taase o caas to á. Urege ne wo un go ga ut-ge á, taase o ge ut-ge. ²⁸ Amba urege o geeste ut-ge, **ba'as-de** á, komo wan-ne'a ge'e ut-ge, **ba'as-de** á. Amba de ye ga ut-ge à ye sù ur-koob de un nekette un hoog-mo un ye. Komo um conog um hebe no swo un ka koob-de.

²⁹ Or re ne yan-dor, rii-yo me ut-ma à, yo ka: A kus o-da ne un ka hono o-dak o á. Cin un m-moka, ya-ut-ge ye nome Wan-Koyan m-guw sa o zee ye ga ut-ge á. ³⁰ Yan-dor ye ro un tuk-mo ut-men à, ye warag sa o zee yett tuk-mo ut-men á, ye ro o-zak à ye warag sa o zee yan-tuk-mo ut-men. Komo yan-dor yan o ut-saw ye warag ye rott rii á. ³¹ Yan-dor ye ro m-senge mo morogse saw-to un hono o-dak à, taase ye she'et un 'wons-mo un to á, remen ka hono o-dak o a ro n-me un o à, o m-ta o.

³² Um conog no yage regen-o un bo no he m-she'et à. Wu ga ut-ge á wu ro un ess ur-hi be-de un Ma-to Shir ur-bon ne, bo wu he rwò un Wan-Koyan hoge m-rerem à. ³³ Amba wu ro ne

ʉt-ge ne à, wu ʉn ess ʉr-hi ʉn saw-to ʉn hon ʉn ka dak-o, bo wu he rwɔ ʉn ne'a ʉn wu hogɛ m-rerem à. ³⁴ Barag-se ʉn wu purgute o ka be-ʉt yoor. Komo ne'a wan-ba-ʉt-ge ko wan-ne'a, wu ro ʉn ess ʉr-hi be-de ʉn ma-ʉt Wan-Koyan ʉr-bon ne remen wu waragte ba m-kukop n-me o-wur o-kukt ne. Ne'a-wu ʉt-ge ne wu ro ʉn ess ʉr-hi ko de ke ho-de be-de ʉn saw-to ʉn hono o-dak, bo wu he m-nom campo ʉn wu hogute m-rerem à. ³⁵ Me ʉn con no m-gu, remen no she'ette bo Wan-Koyan cone hun-ne ye ʉn wu she'et à, ye nom wu m-guw ʉn hur-ur gaan à. Me con no m-gakte be-de ʉn nom ʉn yo ken rii-yo ko yo ken yo á.

³⁶ Amba ʉrege net nomog ʉs-barag ʉnze wu ro ʉn nom ʉn yo depe á be-de ʉn wan-ne'a-wu wu ro ʉr-ryap à, komo con-to ʉn wu ro m-bose, yage wu geet wu, **ba'as-de** á. ³⁷ Amba ʉrege net zongsute ba wu ken wu ʉn zee wu nom kaane, ba se wu gaag ʉt-ge á. Wu ro o-cow ne wu nomot yo wu cone à. Komo ʉrege de wua hoksusse bop ʉn hi ʉn de ʉn wu, har wu dek ʉn hur-de ʉn wu, wua ge wu á, to, to ka hond hond o to ro. ³⁸ Remen kaane, kaane ka cow-se ʉs-yoor se ro ʉr-bon ne ʉrege net zongsute wua ge wan-ne'a-wu wu ro ʉr-ryap à, wu nomog rii-yo ʉr-bon. Amba ʉrege wu dek ʉn hur-de ʉn wu wua ge ʉt-ge á, wu nomog rii-yo jiishe à. ³⁹ Taase ne'a-wu ʉt-ge wonge ʉn campo ʉn wu ne á, ʉrege campo ʉn wu ro ʉn hoog ne. Amba ʉrege campo ʉn wu marag, wu ro o-cow ne, wu hur-de ʉn wu cone à, wu geet wu. Amba ko-yan-dor, he wu m-ga cot. ⁴⁰ Amba ʉn hyan-o re, wua jiish ʉn hogɛ m-

rerem wȳ she'eteȳ kaaneȳ ba wȳ ȳn ga ȳt-ge. Meȳ gwȳt-oȳ kaaneȳ **Kukt-o Shir** zeeȳ meȳ ȳm zee.

Bȳr-ȳs eer

Rii-yo m-rē yo a seke pyo-o m-gir à

¹ Tȳ, ma-tȳ ȳn rii-yo m-rē yo a **seke** pyo-o m-gir à, a nepsteȳ kap-m na ya-ȳs-nap-ȳe. Nap-ȳs na rȳ ȳn hanteȳ ȳs-sēs, amba was-m rȳ m-rwȳ **yan-dor Yeso** m-bo'oseȳ. ² Kap wȳ rȳ m-hyan wȳ zee wȳ nepsteȳ rii à, tȳ har m-mȳka wȳ nap yo depeȳ wȳ nep á. ³ Amba myet bȳn neȳt-wȳ rȳ ȳn ȳn-tȳ Shir à, Shir nepsteȳ ȳn wȳ neȳ. ⁴ M-mȳka ma-tȳ ȳn rē ȳn rii-yo m-rē yo a **seke** pyo-o m-gir à, a nepsteȳ ȳnze, m-gir mȳ rȳ ȳn hȳ-mȳ rii á. Komo shir ȳ o-nip ȳ á, a nepsteȳ komo ȳnze Shir gaan-oȳ cot. ⁵ ȳn hyan-oȳ ȳn ȳe ken ȳe, rem-ȳs rȳ kȳn deen se ȳe rȳ m-aag "shir-ȳe" à ȳn "yan-kȳyan-ne" n-ton kȳ n-dak. ⁶ Amba na a nepseȳ Shir gaan-oȳ. Wȳ rȳ o-Tato, wȳ nȳmeȳ kȳyan komo remen ȳn wȳ atteȳ ȳn hȳog neȳ. Wan-Kȳyan, wan-gaan wȳ, komo Yeso **Kiristi**. Be-de ȳn wȳ ȳ komo Shir nȳmeȳ kȳyan, be-de ȳn wȳ ȳ komo a ya'u na hȳog.

⁷ Amba deȳ ba kap yan-dor ȳe napeȳ kaaneȳ á. Har m-mȳka ȳe ken ȳe rȳ hyan m-gir nip-oȳ, remen kaaneȳ da-oȳ ȳe re'eȳ yo a **seke** m-gir à, ȳe rȳ m-hyan sa o zee gȳw-mȳ shir-ȳe o-nip ȳe rȳ m-nȳm. Barag-se ȳn ȳe ȳn hur-de ȳn ȳe kapsȳruȳ ȳe ȳnze ȳe nȳmog ȳr-ba'as. ⁸ Rii-yo a m-rē à yoa hyokontȳ nȳ yow yow ȳn Shir neȳ á. A taageȳ ȳn kȳyan remen a yagȳteȳ yo m-rē á. Komo a kum rii, remen a reegȳ yo á.

⁹ Amba nom no ceen taase de ka keer-de ko-**yan-dor Yeso** warag cow-yo rwo un wu ken wu rotte ur-beeb be-de m-sher á wu nom rii-yo wu nap ko Shir conog yo á. ¹⁰ Remen ye ken ye ye rotte ur-beeb be-de m-sher á hyene wo, wo wu ro ur-beeb ne be-de m-sher à, wo un re un rii n-me un pyo-o m-gir, to ka ma toa ru ye har ye reet rii-yo m-re yo a **seke** m-gir à, komo yea sabre un hur-de un ye. ¹¹ Remen kaane ka nap-us ru se, se a wakte shi'it-de un kaps un wu ken ko-yan-dor-wu, wu Yeso **Kiristi** mare remen wu à. ¹² Da-o no ye ro m-rwo men-to un ye m-naase un barag-se un ye ne à, no nomte un or no ne ut-**ba'as**, kaane no un nome un **Kiristiur-ba'as**. ¹³ Remen kaane, urege re un rii-yo m-re a ru or re ko-yan-dor nom **ur-ba'as**, man do ti ur-ap komo á, taasun um ru or re nom **ur-ba'as**.

Bor-us jero

*Ur-beeb un senge-mo
un ko-yan-Tom Yeso ne*

¹ ¿Me un ya mett ur-beeb á? ¿Me ko-**yan-Tom Yeso** wu ka á? ¿Me hyan o Yeso Wan-Koyan á. Ba remen senge-m re o ka no waragte ye ma Wan-Koyan? ² Urege me ko-**yan-Tom Yeso** wu be-de un ye ken hun-ne á, ko-**yan-Tom Yeso** um ro be un no remen no un dore Wan-Koyan un bu-yo ma-ut re. Remen kaane, depete kowan wu nep cas ko-**yan-Tom Yeso** wu um ro.

³ Shas-o re o ka be-de un ye ro m-con ye nep ko me ko-**yan-Tom Yeso** wu à. ⁴ ¿Tett keer-de un a ye'et te m-re m-swó ne un den-ut no á? ⁵ ¿Tett

keer-de m-neke ʉn ne'a te ne yan-dor ye ro ʉt-ge ne à, ʉntʉn bo ye ka yan-Tom-ye Yeso ye, Bitrus* ʉn hen-ne Wan-Koyan ne nome á? ⁶ ¿Ko de me ʉn Barnabas ne, te ye he senge-mo ʉn reegte ʉn hi ʉn te?

⁷ ¿Wan wu ne he guw-mo ʉt-karma, ká da-de ne wu waragte reegte ʉn hi ʉn de ʉn wu? Ka ye go o-kat à, ro m-re ʉn hyo-ye ye go à da-o ka hyo-ye nene. Ka ye ro gut-de ʉn ca à, ro m-swo m-yow mo ʉn ka ca-ye. ⁸ To ka ma-to ʉn net to á. **Karamsa-o** o Shir o zee kaane. ⁹ Remen a geneste ʉn **karamsa-o Mosa** a zee, "Taase o bite nu-o ʉn na-yo ʉt-kerem da-o yo door-mo ʉn hyo á."† ¿Na-ye ʉn ya Shir he m-was ʉn ye ne ʉn hon-de ʉn ye cot bo wu zee kaane? ¹⁰ ¿Ká ma-to na ye ka Shir rotte á? Rem na o Shir zette kaane. Remen depete ko-ya-tom ʉn ko-ya-m-dor ne ye nom dish-o ʉn gwuug-de ʉn rii-yo o-kat. Yan-ko'ot ʉn Ma-to Shir depete ye re ye su be-de ʉn senge-mo ʉn ye. ¹¹ Urege te goog Ma-to Shir ʉn hur-ur no, to, ¿yo ken caari-yo ʉn rii-yo ka te cite bo te zee no 'ye te rii-yo m-re ʉn saw-to m-cop ne bo ko-ya-o-kat ro ce-mo ʉn hyo-ye ʉn wu?‡ ¹² Urege no torog ye ruru no Ma-to Shir à, ¿te jiish ye ʉn keer-de ʉn no nomotu te kaane á?

Kap ʉn kaane ne, te gaktu no á. Amba te dungute be-de ʉn koyan otte ma-to ʉn rii-yo he wen ʉn senge-mo ʉn **Ma-to m-Rerem** to ma **Kiristi** à. ¹³ ¿No nap ka ʉnze ya-m-senge ʉn **Pyo-o Shir** káne ye he kum ʉn rii-yo ʉn re-mo ʉn ye

* **Bor-ʉs jero:5** 9:5 ʉt-Girik: Kepas. † **Bor-ʉs jero:9** 9:9 Hyen komo: Kara 25:4; 1Tim 5:18. ‡ **Bor-ʉs jero:11** 9:11 Hyen komo: Roma 15:27.

be-de un saw-to a m-hante á? ¿Ya-m-senge komo un o-**hana** o ur-**seke**, kane o ka ye he kum un gwuug-de un ye be-de un rii-yo a hante ur-**seke** á?§ 14 Kaane to ro komo, Wan-Koyan rworog wu zee yan-senge-mo un ko'ot un **Ma-to m-Rerem** ye kum rii-yo un reegte un hoog-mo un ye kane.*

15 Amba ko o-gaan me hwog ur-yish a nomotu me yo **karamsa**-o zee á. Komo me gen to ka remen no nomotu me kaane m-moka á. Ay, jiište um mer, otte um taage un ka gwon-mo.

16 Da-o me m-ko'ot à, me un hoks m-gwon á, remen Shir gaktu me m-nom ka senge-mo un ko'ot un **Ma-to m-Rerem**. Komo man warag rii-yo ur-won me yagu mo m-nom! 17 A ro zeege un con-m re me m-nom un ka rii-yo, um zeeru se Shir topk me. Amba remen Shir daagu me wu bopsu me ka senge-mo, remen kaane mett yo m-daag á. 18 To, ¿ya un yo ne ro top-o re? Ka zak-o me m-kum be-de un rwor un **Ma-to m-Rerem** à ba wu ken wu un top á. Cip me con m-gakte yandor á, ye nak yo depe m-top un ko-yan-ko'ot un Ma-to Shir à. 19 Ko de nomte me ko-guw be-de un hun-ne á, amba um muste hi un de ko-guw be-de un hun-ne, remen um wontutu ye be-ur **Kiristi**.

20 Da-o me ro be-de un **Yahuda**-ne, um warguru untun ko-**Yahuda** remen um wontutu ye be-ur **Kiristi**. Da-o me ro be-de un ye ro m-dore un **karamsa**-o un **Yahuda**-ne à, kaane me m-nom, (ko de nomte a gakte me un dor-o ka **karamsa**-o á), amba remen um wontutu ye be-ur **Kiristi**.

§ **Bor-us jero:13** 9:13 Hyen komo: Kara 18:1.
jero:14 9:14 Hyen komo: Mati 10:10; Ruka 10:7.

* **Bor-us**

21 Da-ɔ mɛ ro be-de ɔn yɛ rɔ **Yahuda**-ne á, yɛ rotte **karamsa**-o ɔn **Yahuda**-ne á ɔm rwo'uru hi ɔn de be-de ɔn yɛ. Ʋn ka cow-yo ɔm rɛ hi-de ɔn yɛ, har ɔm wontutɛ yɛ be-de ɔn **Kiristi**. Amba mɛ jore **karamsa**-o Shir á. Ʋm dorute **karamsa**-o **Kiristi**. 22 Be-de ɔn yɛ rotte m-'wɔns ɔn sher-mo ɔn yɛ á, ɔm waraguru ɔntun ko-yan-ba-m-'wɔns remen ɔm wontutú yɛ be-ur **Kiristi**. Eɛ, ɔm sengute ɔm waragte ko yo ke rii-yo be-de ɔn ko wu ke net-wu remen ɔm guut yɛ† ɔm wontutɛ yɛ be-ur **Kiristi**. 23 Myet mɛ ɔn nom kaane remen ko'ot ɔn **Ma-to m-Rerem**, komo remen mɛ ɔn yan-dor ne kumut rem-se ur-bon se Shir surte o-nu wu ya'as na à.

24 ¿Ashi no baks be-de ɔn se'er-mo us-rek, ya-us-rek rɔ m-nom m-senge yɛ aragte or ɔn yɛ ne, amba wan-gaan wu cot rɔ ɔn kum m-yar? No ma sengu no us-rek bo no he rɛ ur-ho à.

25 Kap ya-m-se'er, yɛ rɔ ɔn yoose ɔn hi ɔn de ɔn yɛ bo yɛ he garamse ɔn hi ɔn de ɔn yɛ à. Ye rɔ m-nom kaane remen yɛ reet m-yar mo he m-tees à, amba mo ma na yar-mo mo m-ta mo á.

26 Remen kaane rek-o re o o-hwaa o á. Ba ɔntun ko-ya-m-dum wu rɔ m-wosor m-yo á. 27 Amba wur-o re o mɛ m-pu'us, ɔm muutu o ɔntun o ɔn ko-ya-o-rek, remen o nomot yo depe à. Ʋn ba kaane á, mɛ o-gyer taase mɛ komse rure ɔn yɛ ken yɛ **Ma-to m-Rerem** to Shir mɛ ne a mussu mɛ hwaa.

Bor-ɔs op

† **Bor-ɔs jero:22** 9:22 ut-Girik: guug yɛ ken hun-ne yɛ.

Nak ʉt-tɔ mɔsɛ ʉs-toog nɛ

¹ Qr re nɛ, mɛ ɔn tɔ-tɔ ke nɔ rii-yo kɔrɛ ya-n-ga-yɛ na o-kɔt rɛɛnɔ n-ga á. Shir ɛrɛg yɛ ʉn kʉs-o o-ke'ente. Wu rɔ ʉn ɔ-o ʉn yɛ. Komo wu rwʉntʉtɛ yɛ ʉn hɔ-mɔ m-sa har ʉn dak-o hwo'og-o rii-yo ci yɛ á.* ² N-mɛ ʉt-ke'ente m-sa nɛ a yo'osʉ yɛ kap yan-dor **Mosa**. ³ Myet-mɔ ʉn yɛ komo yɛ rɛrɛrʉ ká rii-yo m-rɛ yo Shir ya'asɛ yɛ ʉn bu-yo ʉt-hyat à.† ⁴ Myet-mɔ ʉn yɛ swoorʉ ká hɔ-mɔ Shir ya'asɛ yɛ ʉn bu-yo ʉt-hyat à. Kap mɔ ʉn yɛ swoog be-de ʉn ká ta'ar-o, mɔ Shir ya'asɛ yɛ ʉn bu-yo ʉt-hyat à. Ká ta'ar-o nɛ sha-m **Kiristi** mɔ.‡ ⁵ Myet ʉn kaane nɛ, Shir hogɛ rɛrɛm-mɔ ʉn yɛ ken yɛ deen n-mɛ ʉn yɛ á, wu homurʉ yɛ o-kɔt.§

⁶ Tɔ, se kà rem-se ʉn kɔr remen a nekt na ʉt-tɔ, taase a nom rem-ʉs yɔ-se bɔ yɛ nɔmɛ à,* ⁷ kɔ komo a nɔmɛ pyo-se m-gir m-gʉw bɔ yɛ ken yɛ nɔmɛ à. Remen Ma-tɔ Shir zɛɛg, “Ka hun-nɛ yɛ nɔmog biki-o m-rɛ m-swo nɛ, komo yɛ inurʉ yɛ hɛwurʉ ʉs-hɛw m-jiib.”† ⁸ Taase a nom nɔ o-ás bɔ yɛ ken yɛ be-de ʉn yɛ nɔmɛ à, har hun-nɛ dugu ʉr-kwooz ʉs-tet [23,000] marurʉ hɔ-ʉr gaan.‡ ⁹ Taase komo a taks **Kiristi** bɔ yɛ ken yɛ nɔmɛ, har yɛgɛ-hwo hoomtɛ yɛ à.§ ¹⁰ Taase a

* **Bɔr-ʉs op:1** 10:1 Hyen komo: Rwʉʉ 13:21-22; 14:22-29.

† **Bɔr-ʉs op:3** 10:3 Hyen komo: Rwʉʉ 16:35. ‡ **Bɔr-ʉs op:4**

10:4 Hyen komo: Rwʉʉ 17:6; Qog 20:11. § **Bɔr-ʉs op:5** 10:5

Hyen komo: Qog 14:29-30. * **Bɔr-ʉs op:6** 10:6 Hyen komo: Qog

11:4. † **Bɔr-ʉs op:7** 10:7 Hyen komo: Rwʉʉ 32:6. ‡ **Bɔr-ʉs**

op:8 10:8 Hyen komo: Qog 25:1-18. § **Bɔr-ʉs op:9** 10:9 Hyen

komo: Qog 21:5-6.

nom us-hwumug bọ ye ken ye nome, har **wan-tòm-wu Shir** wan-họ ụn hun-ne eestụ ye à.*

¹¹ Ká rem-se korụ ye à sha-mọ ụt-ma mọ komo a ụn gen-tọ remen a kewestụ na, na ye kom-de ụn ta-mọ o-dak 'wosse à. ¹² Remen kaane urege o hyanag o eks m-'wons ne, to, nom ceen taase o hye. ¹³ Yatt meger-tọ wetụ nọ m-kum to kuse ba a ụn nomo to net á. Shir ko-ya-o-nip-wu, wua yage a megertu nọ arge 'wons-m nọ á, amba be-de ụn ká meger-tọ, wua kutu nọ còw-yo m-posse remen nọ hokste m-dungune.

*Biki-o m-gir ụn Biki-o m-Pas
mọ ma Wan-Koyan ne*

¹⁴ Remen kaane nọ nay-ne re, nom nọ já ụn guw-mọ m-gir ne. ¹⁵ Me nọ m-gwot, gwot-o ụn ya-us-nap. Dege nọ hi ụn nọ urege rii-yo me m-rwor à nip-o. ¹⁶ Ká ibitte-de a ru'e o-kwum be-de ụn re-mọ ụn Wan-Koyan à, ashi, ¿de de ka rọ m-hante atte m-warag gaan n-me ụn hyó-m **Kiristi** mọ a wuuse ur-**seke** ụn mar-mọ ụn wu rem na à? Burodi-de a m-yotor komo à, ¿de de ka rọ na m-rwo a waragte gaan n-me ụn wur-o ụn **Kiristi** á?† ¹⁷ A reeg nọ ka burodi-de ur-gaan na ye rọ ụt-moor ne à. Kaane kutute na wur-o gaan a rọ, remen burodi-ur gaan-de a re myet-m na.

¹⁸ Gwot nọ hun-ne ye o-**Isra**. Kap ka ye re yo a **seke** à, gaan-ye rọ ụn or ụn ye ne be-de ụn re ụn **seke** to a **seke** Shir ụn **hana-o ur-seke** à.‡
¹⁹ ¿Ya ụn yo ne um cone m-rwor kan? ¿Me ụn

* **Bor-us op:10** 10:10 Hyen komo: Qog 16:41-49. † **Bor-us op:16** 10:16 Hyen komo: Mati 26:26-28; Mark 14:22-24; Ruka 22:19-20. ‡ **Bor-us op:18** 10:18 Hyen komo: Rewi 7:6.

zee ɔ rii-yo a **seke** m-gir à kashi ɔn rii-yo? ¿Kɔ m-gir yo ken rii-yo? ²⁰ Ay, kɔ hiin, yo me m-zee à yo rɔ, ka rem-se **ya-ɔt-kɔt** ye a **seke** ba Shir á. Komo, me ɔn nɔ warag gaan ɔn **ya-ɔt-kɔt** ne á. § ²¹ Keer-ur rɔ kɔn nɔ suɔt ɔn ibitte-ur Wan-Koyan, komo ɔn ibitte-de **ya-ɔt-kɔt** ne á. Keer-ur rɔ kɔn nɔ reet rii-yo m-re yo ma Wan-Koyan komo ɔn yo ɔn **ya-ɔt-kɔt** ne á. ²² ¿Kɔ de sugum-yo atte Wan-Koyan Wɔ hogute ur-shoob bɔ **Isra-ne** nome? ¿A ɔn arag wɔ m-'wɔns ɔ?*

Nɔm nɔ koyan remen seps ɔn Shir

²³ Nɔ m-zee, “Shir ya'ag yan-dor ye ɔn wɔ beeb-de m-nɔm koyan” amba ba kɔ yo ke rii-yo rɔ ur-bon ne á. “Shir ya'ag yan-dor ye ɔn wɔ beeb-de m-nɔm koyan” amba ba koyan ɔ rɔ m-gu hun-ne á. † ²⁴ Taase o was ɔn hi ɔn du ne ɔt á, amba o was ɔn ɔr ru ne yan-dor komo.

²⁵ Nɔm nɔ yo ka: Ti nɔ kap bɔ ɔn rii-yo a m-baab be-de a m-baab m-ap à, ba se nɔ cit á, taase nɔ boog be-de ká ap-de rwuune à, bɔ hur ɔn nɔa kaps nɔ á. ²⁶ Remen Ma-tɔ Shir zeeɔ, “Hono odak ɔn rii-yo rɔ n-me ɔn ɔ ne à myet tɔ ma Wan-Koyan tɔ.” ‡

²⁷ Urege ko-yan-ba ɔn dor banag nɔ re ɔn rii-yo m-re, nɔ zee nɔa he, re nɔ myet bɔ a ya'u nɔ à, ba se nɔ cikt á, remen taase nɔ boog ɔn ma-tɔ ɔn sɔ ka rii-yo rwuune à, bɔ hur ɔn nɔa kaps nɔ á. ²⁸ Amba urege wɔ ken wɔ zeeɔ nɔ, “Ka rii-yo

§ **Bɔr-ɔs op:20** 10:20 Hyen komo: Kara 32:17 (ɔt-Girik).

* **Bɔr-ɔs op:22** 10:22 Hyen komo: Kara 32:21. † **Bɔr-ɔs op:23** 10:23 Hyen komo: 1Kor 6:12. ‡ **Bɔr-ɔs op:26** 10:26 Hyen komo: Bɔng 24:1.

gir-mo a pene yo.” To, taase no ti á, remen nu-se un ka wu ruru no à, komo taase hur un no kapsté no. ²⁹ Barag-se un hur-de un wu mette se ma no se á. To, wu ken wu a hoks m-zee “Remen ɔya un o barag-se un hur-de un wu ken wu hette me m-kaps un rii-yo um cunse un men-ut re?” ³⁰ Urege um bomog Shir remen rii-yo m-re, ɔremen ya un o ka a hette me ut-reeb un remen rii-yo um re un bongon-de Shir à?

³¹ To, kap un o un rii-yo no m-nome à, ko yo no m-re à, nom no koyan remen seps-mo un Shir. ³² Taase no warag shi'it-de **ur-ba'as** be-de un **Yahuda**-ne, ko ye ro **Yahuda**-ne á, ko hun-ne yan-dor un Shir. ³³ Nom no bo me m-nom à. Me m-senge um ru'ut kowan hoge m-rerem n-me un kap o un rii-yo me m-nom à, ba rii-yo um cone à yo me m-nom á, se de remen hun-ne kap ye kumut gwu.

Bɔr-ʉs op o-gaan

¹ Doru no sha-m re bo me un dore un sha-m **Kiristi** à.*

Ur-yoos un ma-to un hok ur-hi

² Me no m-bom remen no me m-baks be-de un koyan, no komo m-bop un ka yoos-de deen, hond hond bo um yoosu no de à.

³ Amba um conog no nep rii gaan: **Kiristi** wu ro co-o un ko wu ke net-wu, campo komo wu ro co be-ur ne'a un wu, Shir komo o ro co **Kiristi**.

⁴ Myet bon campo-wu kone us-kon ko rwor un

* **Bɔr-ʉs op o-gaan:1** 11:1 Hyen komo: 1Kor 4:16; Piri 3:17.

Ma-tɔ Shir hin de ʊn wʊ rɔ ʊr-toɔb ne à, wʊ yo'ogte ɔ ka hi-de ʊn wʊ. ⁵ Amba bɔn ne'a-wʊ kone ʊs-kon kɔ rwor ʊn Ma-tɔ Shir ba ʊn yere ʊn rii-de ʊr-hi, wʊ yo'ogte ɔ ka hi-de ʊn wʊ, ka rɔ kang-o gaan ʊn ne'a-wʊ a ɔre shi-se ʊn wʊ ne à. ⁶ ʊrege ne'a yagute yere ʊn rii-de ʊr-hi, tɔ, wʊ or hi-de ʊn wʊ ʊr-kuug. Amba rii-yo m-'e yo ne'a or hi-de ʊn wʊ, remen kaane se wʊ yere rii-de ʊr-hi. ⁷ Da-ɔ campɔ rɔ ʊt-ma ʊn Shir ne à, wʊ hede hok ʊn hi-de ʊn wʊ á, remen wʊ wʊ a hwoone sha-mɔ Shir ʊn ká seps-mɔ ne. Amba ne'a seps-mɔ ʊn campɔ mɔ.† ⁸ Remen campɔ wʊ a takne m-nom, ba be-de ʊn ne'a-wʊ rwuune á. Amba ne'a-wʊ ʊr-takan, n-me ʊn campɔ-wʊ rwuune. ⁹ Komo a nom campɔ remen ne'a á, se de ne'a-wʊ a nome remen campɔ.‡ ¹⁰ Remen kaane se ne'a yerete rii-de ʊr-hi a hyenet gos-tɔ wʊ ya'e campɔ à, remen **yan-tom-ye Shir** rɔ wʊ m-gwot.

¹¹ Myet ʊn kaane ne, n-me ʊn Wan-Koyan, ne'a ba pegesse wʊ rɔ be-de ʊn campɔ á. Kaane komo, campɔ ba pegesse wʊ rɔ be-de ʊn ne'a á. ¹² Kɔ de nomte ne'a-wʊ ʊr-takan wʊ ʊn rwuun be-de ʊn campɔ-wʊ ʊr-takan à, amba m-moka, kap campɔ-ne, ne'a-ne mate ye, amba koyan be-de Shir yo rwuune. ¹³ Gwot nɔ nɔ hyen ʊn hi ʊn nɔ, ʒnomog ʊr-bon ne'a kon Shir hi-de ʊn wʊ rɔ ʊr-hek? ¹⁴ Rii-yo m-'e yo campɔ-wʊ yage hi-de ʊn wʊ ba o-or, ʊrege hi-ʊs se ʊn wʊ rɔ m-seeb ne. ¹⁵ ʊrege ne ne'a rɔ ʊn hi-se m-seeb ne kashi ʊn rii-yo be-de ʊn wʊ o-zak ne, remen a ʊn nomo

† **Bɔr-ʊs op o-gaan:7** 11:7 Hyen komo: Taka 1:26-27. ‡ **Bɔr-ʊs op o-gaan:9** 11:8-9 Hyen komo: Taka 2:18-23.

wu ʉs-shi remen hɔk ʉr-hi. ¹⁶ ʉrege ne wu ken wu ɔnɔg hante o-nakante ʉn to ka ma-to, yo ʉm he hoks m-zee à yo ro, yatt yo ken ɔw-yo yo arge kaane be-de yan-dor kap á.

*Re ʉn Rii-yo m-re yo ʉn
Biki-o m-Pas yo ʉn Wan-Koyan*

¹⁷ N-me ʉn ka ma-to ʉm ɔne m-rwor m-moka à. Me bom no á remen morog ʉn no de ʉr-hi de á. Da-o no morge, rem-ʉs so-se ro m-rwuun á se de rem-ʉs yo-se. ¹⁸ ʉr-takan cas, ʉm hogute n-hon n-hon no ro be-de ʉn morog-ʉr no yan-dor, ʉm hogute a zee purug-ʉr ro kon be ʉn no, har ʉm ro dekste to ken ma-to ʉm hoge à. ¹⁹ No mwong ʉn hi ʉn no kur-ʉt ʉt-kur remen no kutute hun-ne ʉnze kur ʉn no jiište ko de ke kur-de. ʉ depe kaane á. ²⁰ Ba remen no reet Rii-yo m-re yo m-Pas yo ʉn Wan-Koyan no morgute á. ²¹ ʉm nepste ʉn to ka ne remen be-de ʉn re ʉn Rii-yo m-re yo m-Pas yo ʉn Wan-Koyan, ko wu ke wu ro m-hor remen wu reet rii-yo m-re yo ʉn wu ba wu ʉn 'ya ye ken ye. Remen ʉn kaane ye ken ye ro m-ji m-mer, ye ken ye ne se ye swoog swo-m ho ye. ²² ¿Nott den-to no hette m-she'et no re no su n-me to á? ¿Ko komo no ʉn hyan o hun-ne yan-dor ye Shir ba rii á, o notte ʉn rangse ʉn koob-ne? To, ¿re ʉm he no m-zee ne ʉn to ka? ¿ʉm bum no ʉn to ka? Ay, man bum no á.

*Rii-yo hante atte m-re Rii-yo m-re
yo ʉn Biki-o m-Pas yo ʉn Wan-Koyan à*

²³ Ka rii-yo ʉm ya'asu no komo à, be-ʉr Wan-Koyan ʉm goksune yo. Yeso Wan-Koyan ká tet-mo a bopsutu wu ʉn kom-to ʉn yan-yage-to ʉn

wu à, wu dekurɔ ʉr-burodi. ²⁴ Bɔ wu komte ʉr-bɔngɔn ha-mɔ Shir à, wu argu m-bosɔr, wu zee, “O ka wur-o re o, o a ya'ase rem nɔ à. Sengu nɔ m-nɔm kàane remen nɔ ma'astú me m-baks.”
²⁵ Kaane komo bɔ ye reese à, wu mossuru ʉr-ibitte wu zee, “Ka ibitte-de swɔr o-nu pu-o, o un hyó-m re. Nɔm nɔ kàane kɔ o ke da-o nɔ ine m-swɔ, remen nɔ ma'astú me m-baks.”[§] ²⁶ Remen koyanda nɔ ine re un ka burɔdi-de, m-swɔ ne un ka ibitte-de nɔ o ká un kɔ'ot un mar-m Wan-Koyan har wu muunte.

*Re un Rii-yo m-re
yo un Biki-o m-Pas
yo un Wan-Koyan ba m-depe*

²⁷ Remen kaane bɔn wu re un ká burɔdi-de à, kɔ wu swɔ un ká ibitte-ur Wan-Koyan de ba m-depe à, ka net-wu wu nomog **ur-ba'as** be-de un wur-o Wan-Koyan un hyó-mɔ un wu ne. ²⁸ Se de ko wu ke wu cekerse hi un du un wu, ká da-de wu reet ká burɔdi-de wu su un ka ibitte-de. ²⁹ Kap bɔn wu re ká burɔdi-de, wu su un ká ibitte-de ba m-sekemse un wur-o **Kiristi** à, wu suute hi un du un wu piish ut-ma. ³⁰ O hante ye ken ye rotte be un nɔ ba m-'wɔns, ʉs-gom ne, ye ken ye har ye mereste. ³¹ Amba urege a cekersute hi un na, Shir hede na piishe ut-ma á. ³² Wan-Koyan ya'ag na ʉr-koob remen wu ja'aste na. Wu un nom kaane remen wu piishí na ut-ma ragaan un hono o-dak ne á.

§ **Bɔr-ʉs ɔp o-gaan:25** 11:25 Hyen komo: Rwuu 24:8; Irmí 31:31-34; Rwuu 24:6-8.

³³ Remen kaane ɔr re ne, yan-dor, da-o nɔ mɔrge nɔ reet Rii-yo m-re yo m-Pas yo ʊn Wan-Koyan nɔ waase ɔr nɔ ne. ³⁴ Urege ne wu ken wu rɔ ʊn hoge ʊn mer wu reesune rii-yo m-re cin o-hur, taase wu nekne hi ʊn de ʊn wu piish-de ʊt-ma da-o nɔ mɔrge.

Ma-to kuse komo à me habe man buse nɔ to m-rure.

Bɔr-ʊs ɔp ʊs-yoor

M-yar deen mo Kukt-o Shir ya'ase na à

¹ To, m-moka komo ɔr re ne ʊn ma-to ʊn yar-mo **Kukt-o Shir** rɔ m-'ya à, me con nɔ ma'as ʊn koob-de ʊs-nap ne á. ² Nɔ nepste da-o nɔ ro yan-ba ʊn dor á, a egussutu nɔ, nɔ cuwut guw-mo ʊn gir-mo rotte hoog á komo mo rɔ tep á. ³ Remen kaane ʊm conog nɔ nep bo nɔ he m-daag yo rɔ nip-o Shir à. Yatt-wu **Kukt-o Shir** rɔ m-dorutte wu he pyap ʊn Yeso á. Komo yatt-wu he m-zee, “Yeso Wan-Koyan wu á,” se wu **Kukt-o Shir** rɔ m-dorutte à.

⁴ To, yar-mo ʊn **Kukt-o Shir** rɔ kon go-ʊs-go, amba **Kukt-o Shir** o-gaan, o rɔ mo m-'ya ʊn hun-ne. ⁵ Cow-ʊs rɔ kon n-hon n-hon se ʊn nom m-senge, amba Wan-Koyan gaan, wu a m-nome m-guw. ⁶ Shir rɔ ʊn nom ʊn senge-mo ʊn wu be-ur na ʊs-cow n-hon n-hon ʊn hoog-m na. Amba Wan-Koyan wan-gaan, wu rɔ myet-m na ʊn ya-ur-beeb ʊn nom mo ʊn ká senge-mo kap.

⁷ Shir rɔ ʊn 'ya ʊn ko wu ke ko-yan-dor-wu Kukt-o ʊn wu, remen kowan wu guut **yan-dor Yeso**. ⁸ Ye ken ye **Kukt-o Shir** ya'ag ye yar-mo

ʉn weer-se Shir, be-de ʉn ye ken ye komo a ya'ag ye nap ʉn yo Kʉkt-o kutu ye à, ʉn ká Kʉkt-o gaan-ɔ. ⁹ Wu ken wu komo a ya'ag wu yar-mɔ m-sheer o-nip ne be-de ʉn ká Kʉkt-ɔ. Wu ken wu komo a ya'ag wu yar-mɔ ʉn taas ʉs-gom ʉn ká Kʉkt-ɔ. ¹⁰ Wu ken wu komo a ya'ag wu yar-mɔ ʉn nom ʉn rem-se ʉt-hyat, wu ken wu komo ko'ot ʉn ma-tɔ rwuʉne be-de Shir à. Shir rɔ m-'ya ʉn wu ken wu nap-se ʉn nap ʉn ʉrege kʉkt-ɔ Shir ɔ, wu ken wu nap-se tep ʉn rem-ʉt hɔr-tɔ go-ʉs-go, wu ken wu komo muut m-rwor ʉn yo a rwore ʉn rem-ʉr hɔr-de à. ¹¹ Kap Kʉkt-o gaan-ɔ rɔ m-wong ʉn ka yar-mɔ. Ka Kʉkt-ɔ rɔ m-daag ʉn yar-mɔ ɔ he 'ya ʉn ko wu ke net-wu.*

Myet-m na dɔk-tɔ ʉn wur-o gaan-ɔ

¹² Wur-ɔ ʉn net rɔ ʉt-dɔk ne, amba ka dɔk-tɔ nome ka wur-o o-gaan ɔ. Tɔ, kaane **Kiristi** rɔ.† ¹³ Remen kap-m na ʉn Kʉkt-o gaan a yo'ostu na m-hɔ ha-mɔ ʉn wur-o gaan, ko **Yahuda**-ne ko ye rɔ **Yahuda**-ne á, ko guw-ne ko yakar kap-m na a rwo'og na m-wong ʉn ka Kʉkt-o gaan-ɔ.

¹⁴ O-wur ba dɔk-ʉr gaan-de á, ɔ rɔ ʉt-dɔk ne deen. ¹⁵ ʉrege na-o zeege, “Me kom-ɔ á, remen kaane me dɔk-de o-wur de á.” Tɔ ka a wen ɔ m-warag dɔk-de o-wur á. ¹⁶ Kaane komo ʉrege tɔ-o zeege, “Me yish-de á, remen kaane me dɔk-de o-wur de á,” tɔ ká wen ɔ m-warag dɔk-de o-wur á. ¹⁷ A ro zeege hon o-wur kap yish-de, ʉn yan a roa hɔge? A ro zeege hon o-wur caari-ɔ o-tɔ ɔ,

* **Bɔr-ʉs op ʉs-yoor:11** 12:4-11 Hyen komo: Roma 12:6-8.

† **Bɔr-ʉs op ʉs-yoor:12** 12:12 Hyen komo: Roma 12:4-5.

ɔn yan a roa hogɛ wɔs? ¹⁸ Amba Shir nomog wur-ɔt na dok-ɔt-dok, komo wɔ ru kɔ de ke dok-de be-de wɔ cone à. ¹⁹ A ro zeege hon o-wur dok-ɔr gaan-de, o roa warag o-wur á. ²⁰ Ee, dok-ɔt ro kon deen, amba wur-o gaan-o.

²¹ Cow-o ro kon yish-de zeet o-kom, "Ho-m re ro kon ɔn wɔ ne á," kɔ komo hi-de zeet ɔs-na, "Ho-m re ro kon ɔn wɔ ne á." ²² Husse tɔ ka ma, ká dok-de a m-hyan a zee dett m-'wɔns á, tɔ de jiishe ɔr-bon. ²³ Dok-tɔ o-wur komo tɔ a m-hyan a zee tɔ wɔo ɔr ɔn tɔ ne ɔr-bon á tɔ a jiishe m-seps. Kaane komo dok-tɔ rotte bon-de m-gwɔt ɔn wur-ɔt na á, a tɔ m-hok. ²⁴ Tɔ ken dok-tɔ ba se a nomote tɔ kaane á. Amba Shir nomog o-wur be-ɔr gaan bɔ a he m-gwɔt a seps tɔ ken dok-tɔ rotte m-'wɔns á. ²⁵ Shir ɔn nom káane remen taase koob-de ɔn gam-o ɔr-hi she'et n-me o-wur, se de dok-tɔ o-wur was ɔn ɔr ɔn tɔ ne ragaan. ²⁶ Remen kaane urege dok-ɔr gaan hogute m-hoog, kap tɔ ka dok-tɔ ro m-swo ɔr-koob ɔn de ne. Kaane komo urege a bomog dok-ɔr gaan, myet-o ɔn tɔ ka ro ɔn nom o-zak.

²⁷ M-moka kap nɔ wur-o **Kiristi** o. Kɔ wɔ ke komo be-ɔr nɔ dok-de ɔn wɔ de. ²⁸ Ogom-de ɔn dok-tɔ Shir rwɔ'e ɔn wur-o ɔn yan-dor ye ɔn wɔ à tɔ ká:

Ur-takan, **yan-Tom Yeso.**

Yoor, **yan-Rwɔr ɔn Ma-tɔ Shir.**

Tet, ya-ɔr-Yoos.

Nass, yan-nom ɔn rem-se ɔt-hyat.

Taan, yan-yar-mɔ ɔn taas ɔs-gom.

Cind, yan-Gwɔ.

Ta'yoor, yan-gut-de ya-m-senge-mɔ ɔn yan-dor.

Eer, yan-cep un rem-ut hor-to go-us-go.‡
29 ¿Kõ wu ke ko-**yan-Tom Yeso** wu? ¿Kõ wu ke ko-**yan-Rwor un Ma-to Shir** wu? ¿Kõ wu ke ko-ya-ur-Yoos wu? ¿Kõ wu ke ko-yan-nom un rem-se ut-hyat wu? 30 ¿Kõ wu ke ko-yan-yar-mo un taas us-gom wu? Ay, ¿Kõ wu ke ko-ya-m-cep un rem-ut hor-to wu? ¿Kõ wu ke a hoks m-muut m-rwor un yo a rwor un rem-ur hor-de? Ay. 31 Nom nõ dish-o un yar-mo jiişe à.
Komo man kutu nõ cow-yo jiişe ur-bon à.

Bor-us op us-tet

M-was

- 1 Kõ um hoks nap un tep
un rem-to un hun-ne hor-ye un to
un **yan-tom-ye Shir** ne,
amba urege me m-was un or re ne á,
um waragte o ká untun o-jeger yo
un zaaz-o o-hwaa,
kõ ne o-kanga o un kaas un hun-ne ut-to o-zaaz.
- 2 Kõ me un yar-mo un ko'ot un ma-to rwuune
be-de Shir ne à,
um nep komo rii-yo ro wukusse à,
um nep komo hon us-nap kap.
Komo me m-sher ne deen,
mo wo wugur ut-haag à,
amba mett m-was á, to,
me rii-yo á.*
- 3 Kõ um ya'as kap o

‡ **Bor-us op us-voor:28** 12:28 Hyen komo: Apis 4:11. * **Bor-us op us-tet:2** 13:2 Hyen komo: Mati 17:20; 21:21; Mark 11:23.

ʉn rii-yo ʉm rotte à,
remen ʉm reegtuté koob-ne,
ʉm ya'as wur-o re a tʉks,
ʉrege mett m-was á,
ai kap tɔ ka toa gu me á.

⁴ Was-mɔ rɔ m-hante m-mɔ ʉr-hur, ʉr-'won ne.
Was-m rɔ m-hante ʉr-shoob á,
gwɔn-m rɔ kɔn á, kɔ nu-mɔ ʉr-hi á.

⁵ Jaks ʉr-hi rɔ kɔn á.
Was-m rɔ ʉn cʉne ʉn hi ʉn de ʉn mɔ á.
Was-m rɔ m-hante o-sugum á,

Was-m rɔ m-hum
ur-ba'as ʉr-hur á.

⁶ Was-m rɔ ʉn hoge ʉn rere-mɔ
ʉn men-ʉt jaas-tɔ á,
amba mɔ rɔ ʉn hoge-m rere-mɔ ʉn a rur
o-nip.

⁷ Was-m rɔ ʉn hante ʉn 'mɔ ʉr-hur
be-de ʉn kɔ yo ke rii-yo.
Was-m rɔ m-hante m-sher n-me ʉn koyan,
Was-m rɔ m-hante o-saktɔ
ʉn hwɔ ʉr-hur ne be-de ʉn koyan.

⁸ Was-m rɔ m-ta á har da-ɔ ba m-ta.

Amba kɔ'ot ʉn ma-tɔ rwuune be-de Shir à a tees,
Nap-ɔ ʉn rem-ʉt hor-tɔ komo toa ege,
ʉs-nap sea tees.

⁹ O-nip nap-ʉs na shiishe se á,
Komo yo Shir nape à, a hoks yo m-nap kap á.

¹⁰ Da-ɔ shiishe woone,
ká yar-mɔ mɔ rɔ
Shiishe se á
mɔ argu m-ta.

11 Da-ɔ ɔm ro wà à,
Ūm ro ɔn nɔm ɔt-ma
 ɔntɔn tɔ ɔn wà,
Ūm ro ɔn nɔm ɔs-barag ɔntɔn se ɔn wà,
 nap-ɔs re ɔntɔn se ɔn wà.
Amba da-ɔ ɔm wɔɔ nɛt sɛk-wɔ à
 ɔm yaguru rem-se ma wà.

12 Remen kaane, m-mɔka,
Rim rim a m-hyan
 ɔntɔn ɔr-madipi,
Amba ka hɔ-de wɔɔne
 ka da-de a he m-hyan cas.
M-mɔka nap-ɔs re ba shishe-se á,
 amba ká hɔ-de wɔɔne
Man nep koyan hond hond
 bɔ Shir napu me à.

13 To, rem-ɔs tet rɔ kɔn se rɔ:
 Sher o-nip,
 O-saktɔ ne,
 M-was ne,
amba yo jiishe kap à yo rɔ m-was.

Bɔr-ɔs op ɔs-nass

*Yar-mɔ ɔn cep ɔn rem-ɔt hɔr-tɔ
ɔn kɔ'ɔt ɔn ma-tɔ rɔwɔne
be-de Shir ne à*

¹ Sengu nɔ m-was ɔn ɔr nɔ ne, komo nɔ nom dish-ɔ ɔn yar-mɔ Kukt-o rɔ m-'ya à. Yo jiishe à, yo rɔ nɔ nom reeb-ɔ ɔn kɔ'ɔt-ɔ ɔn ma-tɔ rɔwɔne be-de Shir à arge kɔ mɔ ke yar-mɔ à. ² Urege yar-m nɔ mɔ ɔn nap ɔn tep mɔ ɔn rem-ɔt hɔr-tɔ, Shir-ɔ o he nome ɔt-ma, ba hun-ne á, remen yea hoks m-nap ɔn yo wɔ m-rwɔr á. Ūn beeb-de

o-Kukt o rɔ ʉt-ma. ³ Amba wu rɔ ʉn kɔ'ot-o ʉn ma-tɔ rwuune be-de Shir à rɔ m-gu ʉn ye ken ye m-bo'ose be-ur Wan-Koyan. Wu 'ye ye jaab-o ʉt-men wu gwu'urse hur-de ʉn ye. ⁴ Wa-m-teper ʉn rem-ur hor-de hi ʉn de ʉn wu o wu rɔ m-bo'ose. Amba wu rɔ ʉn kɔ'ot-o ʉn ma-tɔ rwuune be-de Shir à yan-dor ye wu rɔ m-bo'ose. ⁵ To, ʉm conog a zee kap-m nɔ, nɔ tep ʉn rem-ʉt hor-to. Amba ʉm jiishte m-con a zee nɔ ye rɔ ʉn kɔ'ot-o ʉn ma-tɔ rwuune be-de Shir à. Wu rɔ ʉn kɔ'ot-o ʉn ma-tɔ rwuune be-de Shir à, wu aragte wu rɔ ʉn cep ʉt-ma ʉn rem-ur hor-de à, se de urege wa-m-muut m-rwor ʉn yo wu rwore à rɔ kon remen hun-ne **yan-dor Yeso** bo'osute.

⁶ To, or re ne, urege ʉm woobute ʉm sengu nɔ m-tepse ʉn rem-ur hor-de, ʉya yo he nɔ m-gu? Amba urege ʉm rurute nɔ yo Shir kute me à, kɔ ʉm kutu nɔ kashi ʉs-nap, kɔ ʉm rurɔ nɔ yo Shir zee à, kɔ de ken yoos-de, yo yo he nɔ m-gu. ⁷ Hond hond-o bo rem-se ba ʉn hoog rɔ à, ʉntun rem-se a m-hur à, ʉntu o-sherewa kɔ ʉr-moro. Urege cor-o ʉn tɔ rwuun kár kár á, ʉre net he m-nom ne wu nept sep-o a takne à? ⁸ Urege wa-m-hur o-kar o ʉr-gun wu hur o bo a he o m-hoge á, ʉre ne karma-ne he m-nap a ak ye remen ʉr-gun ne? ⁹ Kaane o komo tɔ rɔ be ʉn nɔ. Urege nɔ cek ʉt-ma ʉn rem-ur hor-de de a nape á, ʉre a he m-nom a nept yo o cone à? Nɔ rworog o ka ʉt-ma be-de ʉn ba ʉn net. ¹⁰ Rem-ʉt rɔ kon ʉn hono o-dak go-ʉs-go, kɔ de ke komo de rɔ ʉr-bon ne be-de ʉn ye rɔ tɔ m-nap à. ¹¹ Urege me nap rem-de wu ken wu rɔ m-cep á, wu ko-hamat-wu be ʉn de, komo me ko-hamat-wu be-de ʉn ká

nɛt-wɔ. ¹² Kaane komo tɔ rɔ be ɔn nɔ. Bɔ nɔ ɔn hoob-o ɔn kum ɔn yar-mɔ o-Kukt à, kɔn nɔ Shir o 'ye nɔ rem-se he m-gu ɔn yan-dor à.

¹³ Remen kaane, kap wan-ɛɛp ɔt-ma ɔn rem-ur hɔr-de, sɛ wɔ kɔnɔg Shir 'ye wɔ nap-se ɔn muut m-rwɔr ɔn yo wɔ ɛɛpɛ à, remen wɔ rurɔtɛ ye ka yo wɔ ɛɛpɛ ɔn de ka rem-de à. ¹⁴ Ʋrege ɔm kɔnɔg ɔs-kɔn ɔn rem-ur hɔr-de, kukt-o re o kɔnɛ ɔs-kɔn, amba hur ɔn de de kum rii á. ¹⁵ Tɔ, ɛya ɔm he m-nɔm? Man kɔn ɔn bu-yo o-kukt komo man kɔn ɔn gom-tɔ nape à ɔn hur ɔn de. Man hu sɛp-tɔ ɔn bɔngɔn-de Shir ɔn kukt-o re, komo man hu ɔn gom-tɔ ɔm nape à ɔn hur ɔn de. ¹⁶ Remen wɔ bɔmɛ Shir o-kukt ɔn hond ɔn o cot, ɛre nɛ ka ye nape yo wɔ m-nɔm á he bɔm ɔn Shir ɔn wɔ nɛ? ɛRe nɛ ye he wɔ m-tɔsɛ bɔngɔn-de Shir ba ye ɔn nap yo wɔ m-rwɔr á? ¹⁷ Nip-o, da-o wɔ ro ɔn bɔngɔn-de Shir ɔn ɔn rem-ur hɔr-de, rɔ ɔr-bon nɛ. Amba ɔrege hun-nɛ hɔr-ye nap yo wɔ m-rwɔr á, de rɔ ye ɔn gu á.

¹⁸ Ʋm bɔmɔg Shir remen ɔm aragɛ myet-m nɔ ɛɛp ɔt-ma ɔn rem-ɔt hɔr-tɔ. ¹⁹ Amba be-de ɔn mɔrɔg-de ɔn hun-nɛ yan-dor, ɔm jiishte m-ɔn ɔm rur gom-ɔt taan-tɔ hun-nɛ nape à tɔ he ye m-gu à, ɔtte ɔm rur ɔt-gom dugu-ɔs op [10,000] ɔn rem-ur hɔr-de à.

²⁰ Or re nɛ, yage nɔ nomot ɔs-barag ɔntɔn yan-yakar mɔsɛ m-yar nɛ mɔ **Kukt-o Shir** rɔ m-'ya à. Sɛ de, nɔm nɔ ɔs-barag ɔntɔn sɛk-ye ɔn gɔn ka ma-tɔ. Ʋrege nɔ ɔnɔg m-warag ɔntɔn yan-yakar, nom nɔ mɛn-ɔt jaas-tɔ hiin hiin ɔntɔn bɔ yan-yakar rɔ m-nom à. ²¹ Gense tɔ rɔ n-mɛ ɔn gɛn-mɔ ɔn Ma-tɔ Shir: Yawe zee,

“Man nome hun-ne re ʉt-ma ʉn rem-ʉt hɔr-to,
komo ʉn gop-to ʉn hamat-ne ne,
Amba kap ʉn kaane ne, ye ke'e ma-ʉt re ʉt-to
á.”*

22 To ashi, no hyanag cep ʉt-ma ʉn rem-ur
hɔr-de napa-o ba remen yan-dor á, amba remen
yan-ba ʉn dor o. Wa ʉn ko'ot ʉn ma-to rwuune
be-de Shir à remen yan-dor o, yanze yan-ba ʉn
dor á. 23 Remen kaane, urege yan-ba ʉn dor
ko hun-ne ye nape ka rem-se á haante be-de ʉn
mɔrog-ur no, komo ye hoguru kowan ro m-cep
ʉt-ma ʉn rem-ur hɔr-de, ye zee no ya-o-zungo
ye. 24 Amba urege ko-yan-ba ʉn dor, ko net-wu
wu nape ka rem-se á, haante be-de ʉn mɔrog-
ur no, komo wu hoguru **yan-dor Yeso** m-rwor
Ma-to Shir. Myet-m ka ma-to a ci hur-de ʉn wu
har wua nep unze Shir a piishi wu ʉt-ma remen
men-ʉt jaas-to ʉn wu. Wu hoob m-waktune be-
de Shir. 25 Un nom-mo ʉn kaane wu he m-kwukt
n-dak, wu m-rwor rii-yo ro wukusse n-me ʉn
men-to ʉn wu à, wua zee, “O-nip Shir ro be-ur
no!”

A bum Shir bo depe à

26 To, or re ne yan-dor, a kups no kutt yo me
m-rwor à: Da-o no karge, wu ken wu ro ʉn hu
ʉn sep-to ʉn bongon-de Shir, wu ken wu ur-yoos,
wu ken wu ur-pees ʉn yo Shir kute wu à, wu ken
wu tep-o ʉn rem-ur hɔr-de, wu ken wu wakse
m-rwor ʉn yo a rwore à, se de nom no koyan
remen kowan wu bo'osute. 27 Urege har ye ken
ye a cep ʉt-ma ʉn rem-ur hɔr-de, taase ye pes

* **Bɔr-ʉs op ʉs-nass:21** 14:21 Hyen komo: Isha 28:11-12.

hun-ne yoor kɔ tet, komo ye nom n-gaan n-gaan, wu ken wu wakse yo ye rwore à. ²⁸ Urege ne ko-wan-wakse un ka to ka net-wu ro m-rwor ro kon á, depete ka wu ro un cep ut-ma un rem-ur hor-de à wu res temb n-me un hun-ne yan-dor. Wu nome hi un de un wu ut-ma un Shir ne bo un o cot.

²⁹ Yan-ko'ot un ma-to Shir komo nen yoor ko nen tet ye he nom ut-ma, ye ka hongse yo a rwore à. ³⁰ Urege komo Shir peesute wu ken wu, wu ro kané tara à, ka ma-to to ka net-wu ro m-rwor à, to, ka wu ro tep à se wu res temb. ³¹ Be-de un nom un kaane ka ye ro m-rwor un Ma-to Shir à, yea kum hek-de m-rwor gaan n-gaan, har kowan kumut ur-yoos un jaab-o ut-men ne. ³² Baks no unze hun-ne ye ro m-rwor un Ma-to Shir à, ye hoksussute kukt-o un ye komo yea hoks m-wase un da-o un ye. ³³ O ka nip-o remen Shir na ba Shir o un durumse un na wu á, amba wu ko-yan-m-gwugwu-wu.

Kaane to ro komo be-de un kap o un hun-ne yan-dor. ³⁴ Depete ne'a-ne she'et temb n-me un morog-de yan-dor. Udepe ye cep ut-ma á. Se de ye dore, bo **karamsa-o Mosa** zee à. ³⁵ Urege ye ro un yo ken rii-yo o-cot yo ne, ye cit campo un ye ne o-hur. Remen rii-yo m'e yo ne'a-ne cep ut-ma n-me un morog-de hun-ne yan-dor.

³⁶ No ye ro co-o m-ko'ot Ma-to Shir be-de un hun-ne un hono o-dak á. No ye nape Ma-to Shir hon un no á. Hun-ne deen un to ken be-to gokste Ma-to Shir. ³⁷ Urege wu ken wu muute hi un de un wu ko-yan-rwor un Ma-to Shir, ko komo wu muut hi un de un wu kowan **Kukt-o Shir**,

wu nep unze, ka yo me no m-gene à ma-ut Wan-Koyan to un hi un de un wu. ³⁸ Urege komo wu ken wu hwo to ur-hur á, wu ma a huw wu ur-hur á.

³⁹ Remen kaane, or re ne, nom no gop-de un rwor un Ma-to Shir. Taase komo no wen cep un ma-to un rem-ut hor-to á. ⁴⁰ Se de no nom koyan bo depe à, hond hond komo.

Bɔr-ʊs op ʊs-taan

Kiristi inete ut-marimar

¹ M-moka komo, or re ne, man baksu no **Ma-to m-Rerem** to um ruru no n-ga à, no gokstu to, no to komo m-dore. Remen kaane sher-m no ro m-bose. ² Komo Shir a gu no un bu-yo un ka **Ma-to m-Rerem** to, urege no gokste kom-ut yoor. Un ba ka á, sher-m no be-ur **Kiristi** mo waragte hwaa.

³ Um bobsussute no rii-yo jiishe à, komo yo a bobsu me à, unze: **Kiristi** marag remen **ba'as-ut** na, bo gen-mo un Ma-to Shir rwore à.* ⁴ A jok wu komo a 'yons wu un ho-ur atette-de, bo gen-mo un Ma-to Shir rwore à,† ⁵ Bitrus‡ hyanag wu komo ka op un nen yoor-ye [12] hyanag wu.§ ⁶ Ka da-de ne, yan-dor ye un wu arge zungu-ʊs ʊs-taan [500] ye hyanag wu da-o o-gaan, be-de un ye komo ye ken ye kusse deen har m-moka un hoog ne, amba ye ken ye mereste. ⁷ Ka da-de

* **Bɔr-ʊs op ʊs-taan:3** 15:3 Hyen komo: Isha 53:5-12. † **Bɔr-ʊs op ʊs-taan:4** 15:4 Hyen komo: Bɔng 16:8-10; Mati 12:40; Seng 2:24-32. ‡ **Bɔr-ʊs op ʊs-taan:5** 15:5 ut-Girik: Kepas. § **Bɔr-ʊs op ʊs-taan:5** 15:5 Hyen komo: Ruka 24:34; Mati 28:16-17; Mark 16:14; Ruka 24:36; Yoha 20:19.

ṅe **Yakubu** hyanag wu, komo kap ka yan-tom ye hyanag wu. ⁸ Ur-kom komo, um hyanag wu un hi un de, a un nom kaane sa o zee me net-wu, wu a mate da-o depe á.*

⁹ Remen me wu jiishe us-rek be-de **yan-Tom Yeso**, me bo'os ma a eeg me ko-**yan-Tom Yeso** á, remen um reesute hun-ṅe yan-dor o Shir ur-koob.† ¹⁰ Amba kowan wu um ro m-moka remen yar-mo Shir mo hante um waragte bo um ro caane à, ba hwaa-o á. Remen um nomog m-senge arge ko wu ke ko-**wan-Tom Yeso** wu. Ko de nomte me wu á, amba yar-mo Shir nome senge-mo un wu be-ur gaan un me ne. ¹¹ Remen kaane she-m ro kon á, ko me ko'ote ko ye. Yo jiishe de à yo ro no gokste yo te ko'ote à.

Ine-mo un margan-ṅe

¹² Amba urege te ko'ote unze a 'yonste **Kiristi** ut-marimar, to zere nome ye ken ye rotte m-zee margan-ṅe a ine á? ¹³ Ay, urege margan-ṅe a ine á, ashi, **Kiristi** wu ine o ka ut-marimar á. ¹⁴ Urege ne komo **Kiristi** wu ine ut-marimar á, ashi, kap ko'ot-m te, hwaa o. Sher-m no komo mo o-hwaa mo. ¹⁵ Urege nip-o, unze margan-ṅe a ine á, te waragte yan-tor-se ut-bo. Me un zee kaane remen te ko'ote unze Shir 'yonste **Kiristi** be-de un saag, komo bo-to ka, urege nip-o margan-ṅe ro m-ine á. ¹⁶ Urege ine-mo un margan-ṅe ro kon á, ashi, **Kiristi** ma, Shir wu 'yons wu o ka á. ¹⁷ Urege komo a 'yons **Kiristi** á ashi, sher-m no hwaa-o, har m-moka komo no n-me un **ba'as**-ut

* **Bor-us op us-taan:8** 15:8 Hyen komo: Seng 9:3-6. † **Bor-us op us-taan:9** 15:9 Hyen komo: Seng 8:3.

nɔ. ¹⁸ ʊn ka bu-yo, ashi, ye mare n-me **Kiristi** à ye nebetɛ ɔ ka. ¹⁹ A rɔ zeege hwo ʊn hur-ʊr na be-ʊr **Kiristi** remen kà hoog-mo mo cot, ay, a roa jiish kowan m-warag rii-yo ʊr-'won.

²⁰ Amba nip-ɔ a 'yonsɛ **Kiristi** be-de ʊn margan-ne. To ka, kututu na ɔ ka ʊnze wu rɔ takan-de m-inɛ be-de ʊn ye a he m-'yons ʊn hoog ne à komo. ²¹ Bɔ mar-m rwuune be-de ʊn net à **Adamu**, kaane ma inɛ-mo ʊn margan-ne takne be-de ʊn wu ken net-wu, **Kiristi**. ²² Ko wu ke a mer remen kap na baag-o **Adamu** ɔ net-wu a takne m-nom à. Amba ye rɔ baag-o gaan ʊn **Kiristi** ne à, wu ka net-wu, a 'ye wu hoog pu-ɔ. ²³ Amba a 'yons kowan n-gaan n-gaan. **Kiristi** wu a takne m-'yons, kà da-de komo ye rɔ ye man wu à ʊn ho-de wu he m-muun à a he ye m-'yons. ²⁴ Da-ɔ **Kiristi** dosse ko de ke con-de ʊn ko to ke gwomo-to ne, ka da-de ne kom-ʊr he m-woon, ka da-de ne **Kiristi** he m-muute ʊn Shir o-Tato ʊt-gwomo. ²⁵ Ko ba net ʊn con, se **Kiristi** nom ʊt-gwomo har wu yawag yan-yage-to ʊn wu kap ʊs-na.‡ ²⁶ Wa-ʊt-yage-wu ʊr-kom wu a he buste m-ho à wu rɔ m-mar. ²⁷ Remen Ma-to Shir zeege, “Shir a muut hon ʊn rii ʊn kus-ɔ ʊn gwomo-to ʊn wu.”§ Amba bɔ a zee, “Hon ʊn rii ʊn kus-ɔ ʊn gwomo-to ʊn wu” à, ba ʊn Shir ne wu ya'ase **Kiristi** gwomo-to ʊn wu ɔ á.* ²⁸ Da-ɔ Shir muute hon ʊn rii kap ʊn kus-ɔ ʊn wu, ka da-de, Wà warguru ʊn kus-ɔ Shir ɔ muute koyan ʊn kus-ɔ

‡ **Bɔr-ʊs op ʊs-taan:25** 15:25 Hyen komo: Bɔng 110:1.

§ **Bɔr-ʊs op ʊs-taan:27** 15:27 Hyen komo: Bɔng 8:6. * **Bɔr-ʊs op ʊs-taan:27** 15:27 Hyen komo: Bɔng 8:6.

ʉn Wà à. Ka da-de, Shir he m-garamse ʉn koyan kap, kò kene.

²⁹ ʉrege a 'yons margan-ne á, ¿ya ka ye a yo'ose m-hò ʉn hek-o ʉn margan-ne à he m-nòm? ʉrege ma a ʉn 'yons ʉn margan-ne á, ¿remen yan o atte ʉn yo'os ʉn hun-ne m-hò ʉn hek-o ʉn ye ne?

³⁰ Komo ¿remen yan o ne atte ʉn jore ʉr-hi kò o ke da-o? ³¹ Or re ne yan-dor, kò de ke hò-de me m-swò m-mar. O-nip or re ne, me m-gwòn remen yo **Kiristi** Yeso Wan-Koyan na nome be-ʉr nò à.

³² ʉrege margan-ne a ine á, man ya'as hòog-m re rem **Kiristi** á. Nò nepste ka hun-ne ye o-Apisu ye, ye indundute me untun nem-ye ʉt-kot! ʉrege margan-ne a ine á, ka da-de, man kò'ot kò wu ke wu,

“Sengu nò nom ʉt-biki tò m-re m-swò ne, bò a nepse mar-m roon m-buk à.”†

³³ Taase ka ye rò m-zee kaane à ye raks nò! “ʉr-she'et ʉn yan-men-ʉt jaas-tò ne de rò ʉn naas ʉn net so-wu.” ³⁴ Muun nò ʉn barag-se ʉr-bon, nò wonge ʉn nom **ʉr-ba'as** ne. Rii-yo m-'e yo ye ken ye be ʉn nò ye nap Shir á. Me ʉn rwor tò ka remen nò hogute m-'e.

Ine-mò o-wur

³⁵ Amba ye ken ye a cit o-cot ye zee, “¿Re ne a he 'yons ʉn margan-ne? ¿ʉn go ʉn o ke wur-o ye he m-rwuun?” ³⁶ Cot-o m-raag o ka! Da-o wò go'e rii n-dak, yoa pot á se yo mereste. ³⁷ O-go, untun yo o-arkama, yo rò m-nòm ʉn hõn o-kang ne o rò m-poton be-de ʉn yo à. ³⁸ Ka da-de, Shir baramsuru ka go-yo, ʉn o ken wur-o bò wu cone

† **Bɔr-ʉs op ʉs-taan:32** 15:32 Hyen komo: Isha 22:13.

à, kɔ yo ke gɔ-yo ʉn wʉr-ɔ ʉn yo ne. ³⁹ Bɔ gɔ rɔ ʉn hɔn ʉn hɔn ʉs-pɔt ne à: Kaane ɔ komo wʉr-ʉt rɔ tɔ ʉn hun-ne, ʉt-gʉt ne ʉn no-ne ʉn yege-jan-ne. ⁴⁰ Rem-ʉs rɔ kɔn n-ton, se ʉn hɔno o-dak rɔ kɔn komo. Amba seps-mɔ ʉn rem-se n-ton rɔ ʉn hɔn, seps-mɔ ʉn rem-se ʉn hɔno o-dak rɔ ʉn hɔn komo. ⁴¹ Mɔk-ɔ ʉr-hɔ rɔ ʉn hɔn, mɔk-ɔ o-reng komo ʉn hɔn, mɔk-ɔ ʉn regen komo ʉn hɔn. Kɔ regen-yo ken yo rɔ m-jiish ʉn ɔr re ʉn yo o-mɔk.

⁴² Kaane komo tɔ rɔ be-de ʉn ine-mɔ ʉn margan-ne. Rii-yo a gɔ'e à yo rɔ m-wʉm, amba yo a 'yonse à yo rɔ m-wʉm á. ⁴³ Wʉr-ʉt na kane n-dak rɔ na ba m-seps, amba da-ɔ a 'yonsʉ tɔ a tɔ m-'yons m-seps ne. Tɔ rɔtt m-'wɔns m-mɔka á. Amba da-ɔ a 'yonsʉ tɔ, tɔa kum m-'wɔns. ⁴⁴ Wʉr-tɔ temb tɔ ma-hun tɔ rɔ m-mɔka, amba da-ɔ a 'yonsʉ tɔ, wʉr-tɔ o-kʉkt tɔ he m-warag. Wʉr-ɔ ma-hun rokne kaane tomso ne wʉr-ɔ o-kʉkt rɔ kɔn. ⁴⁵ Kaane tɔ rɔ gense, “Net-wʉ ʉr-takan, **Adamu**, wʉ waragte net-wʉ ʉn hoog.”‡ Amba **Adamu** wʉ ʉr-kɔm Yeso **Kiristi**, Kʉkt-ɔ ɔ ʉn 'ya ʉn hoog ɔ. § ⁴⁶ ɔ takne m-wɔɔn à, wʉr-ɔ ma-hun ɔ temb, ka da-de, wʉr-ɔ o-Kʉkt ɔ Shir ɔ ʉn hoog haante. ⁴⁷ Net-wʉ ʉr-takan **Adamu**, ʉn hu-mɔ n-dak a nɔme wʉ. Ayoore-wʉ ne, Yeso **Kiristi** n-Tɔn shir wʉ rwʉune. ⁴⁸ Kɔ wʉ ke net-wʉ rɔ ʉn wʉr-ɔ o-dak ne ʉntʉn **Adamu**, amba wʉr-ʉt na tɔ n-Tɔn shir tɔa warag ʉntʉn ɔ ma **Kiristi**. ⁴⁹ Bɔ a deke sha-mɔ ʉn ká wʉ m-hu wʉ à **Adamu**, kaane komo a he dek ʉn sha-mɔ ʉn ka wʉ n-Tɔn shir wʉ, Yeso **Kiristi**.

‡ **Bɔr-ʉs op ʉs-taan:45** 15:45 Hyen komo: Taka 2:7. § **Bɔr-ʉs op ʉs-taan:45** 15:45 Hyen komo: Taka 2:7.

50 Rii-yo mɛ nɔ m-rurɛ à ɔr re ne, yatt bɔ he m-nomɛ wur-o na ɔ ma-hun ɔ kumut m-cow un den-ɔ un gwomo-to Shir á. Wur-ut na to m-wum to toa she'et har da-ɔ ba m-ta á. 51 Raag nɔ man pyeesu nɔ rii-yo rɔ wukusse à! Ba myet-m na mɔ he m-mar á, amba myet-m na a baramsusse sha-m na. 52 Yo he m-kor à, da-o o-gaan, un gyept-ɔ un yish, un hogɛ un 'wɔn-ɔ un kar-ɔ ur-kom. Remen da-ɔ a hure o-kar, **yan-dor Yeso** ye mare à, he m-inɛ o-wur ne go un ɔ rɔ m-wum á, komo a baramse sha-m na.* 53 Kɔ re nome, se ká wur-to rɔ m-wum á to sugute ká to rɔ m-wum à, komo ka to rɔ m-mar á sɔge to rɔ m-mar à. 54 Da-ɔ ka rii-yo kore da-ɔ a baramse wur-ut na to m-sabre to n-dak ha-mɔ un wur-ɔ n-ton ɔa mer á, ka da-de, ɔ ká, ká ma-to rɔ gense à he shi o-nip, unze, “A corute m-mar, a reeg ur-hɔ be-de m-mɔ.”†

55 “M-mar, ¿kene o re ur-hɔ ne?

¿Kene raab-m ru rɔ ne?”‡

56 Ai, **ur-ba'as** de rɔ raab-mɔ m-mar. Ba'as-ur kumug ur-beeb remen o-karamsa. **Karamsa**-ɔ rwunte **ur-ba'as** cas cas. 57 Ur-bongon be-de Shir remen a reeg ur-hɔ be-de **ur-ba'as** un 'wɔns-m Wan-Koyan na Yeso **Kiristi**.

58 Remen kaane ɔr re ne ye mɛ m-was à, es nɔ m-'wɔns ne gung. Nɔ senge o-zak n-mɛ un senge-m Wan-Koyan, nɔ nipse senge-mɔ nɔ rotte rem Wan-Koyan à mɔ o-hwaa mɔ á.

* **Bɔr-ɔs op ɔs-taan:52** 15:51-52 Hyen komo: 1Tas 4:15-17.

† **Bɔr-ɔs op ɔs-taan:54** 15:54 Hyen komo: Isha 25:8. ‡ **Bɔr-ɔs op ɔs-taan:55** 15:55 Hyen komo: Hose 13:14 (ɔt-Girik).

B̄or-ʉs op ʉs-cind

Ḡoks m-yar remen tomotte yan-dor Yeso ye ro o-Urusharima à

¹ M-m̄oka, ma-t̄o ʉn ka hw̄or-ye a karakse, remen yan-dor ye o-Urusharima à. Dor̄u n̄o c̄ow-o o-gaan b̄o ʉm zee yan-dor ye ʉn dak-o o-Garatiya ye nom à.* ² ʉn k̄o de ke h̄o-de o-Rahadi de, ko w̄u ke be ʉn n̄o w̄u ma'as ʉn h̄us ʉn ye ken hw̄o-ye be-de ʉn hw̄or-ye w̄u r̄o m-kum à. W̄u ma'as m-es h̄on ʉn 'w̄ons-m̄o ʉn w̄u remen ka gw̄u-o. N̄o waase se ʉm wōobute n̄o karagsute á. ³ Da-de me w̄obe ʉm tomuru ye n̄o daage à, mosse ʉt-takurda ne, t̄o he m-rw̄or ʉnze n̄o tomne ka hun-ne ye heet yar-m n̄o o-Urusharima. ⁴ ʉrege ma depete ʉm he ʉn ye ne, t̄o, te nekuru.

Zonge-t̄o ʉr-hew

⁵ ʉm robe n̄o ʉr-gas, da-o me pa'agse dak-o o-Makidoniya. Me ʉn zonge-t̄o ʉm m-d̄orbute ka c̄o-se ne.† ⁶ A nom man she'esse be ʉn n̄o mahun har ta-de o-gos. Man she'et ʉn n̄o remen n̄o guut me b̄o ʉm he m-ha de ken be-de à. ⁷ ʉn ka da-o, me c̄on ʉm hyen n̄o temb ʉm arguru á. ʉm c̄onog ʉm rewe ʉt-h̄o be ʉn n̄o, ʉrege Wan-Koyan zeeg. ⁸ Amba m-m̄oka man es o-Apisu har h̄o-de ʉn **Biki-o o-Pentekos**.‡ ⁹ Man she'et káne remen a tiksshitu me c̄ow-yo ʉn nom

* **B̄or-ʉs op ʉs-cind:1** 16:1 Hyen komo: Roma 15:25-26.

† **B̄or-ʉs op ʉs-cind:5** 16:5 Hyen komo: Seng 19:21. ‡ **B̄or-ʉs op ʉs-cind:8** 16:8 Hyen komo: Rewi 23:15-21; Kara 16:9-11.

ʉn kashi m-senge komo hun-ne deen rɔ m-gɔks, kɔ de nomte à ya-ʉt-yage rɔ kon deen. §

¹⁰ Da-ɔ **Timoti** habe, nɔ barku wu ʉr-bon ne remen senge-m Wan-Koyan wu rotte untun me.*

¹¹ Remen kaane taase nɔ yage net yo'og wu á. Shini nɔ wu hor-m-hor wu muunte be ʉn de, ʉn yar-m nɔ ne, remen me ʉn gwot-ɔ ʉn cow-yo ʉn wu mosse ʉn or na ne.

¹² Ma-ʉt or na Aporos komo, ʉm konog wu m-sok ne wu habe be ʉn nɔ mosse ʉn ye ká or na ye ne ye kuse à. Amba wu nom saktɔ-ɔ m-habe m-moka á. Wu robe da-ɔ wu kume ʉr-keer á.

Ma-tɔ ur-busste

¹³ She'et nɔ zongse, nɔ es m-sok ne ne n-me ʉn sher-m nɔ. She'et nɔ m-ciiz ne. Komo m'wons ne. ¹⁴ Yage myet-ɔ ʉn rii-yo nɔ he m-nom à, nɔ nomot yo m-was ne.

¹⁵ To, or re ne, nɔ nepste de Istipanus ʉn hur-ɔ ʉn wu ne ye rɔ hun-ne ye ʉr-takan ye ba'e gɔks ʉn Yeso ʉn dak-ɔ o-Akaya, komo ye ya'aste hi ʉn de ʉn ye be-de ʉn nome ʉn yan-dor† m-senge. Me nɔ ʉs-kon‡ ¹⁶ nomo nɔ ká hun-ne ye o-dorotte, har ma myet ʉn ye ken ye ne untun ye. ¹⁷ ʉm hogute rerem-mo ʉn haan-m Istipanus, ʉn Partunatus, ʉn Akaikus ne. Haan-mo ʉn ye guug me sa o zee nɔ ye gu me. ¹⁸ Remen ye doote rwun-ʉs re ʉr-beeb, bɔ ye doo nɔ à. Gɔ ʉn ká hun-ne ye depete a 'ye ye m-sek.

§ **Bɔr-ʉs op ʉs-cind:9** 16:8-9 Hyen komo: Seng 19:8-10.

* **Bɔr-ʉs op ʉs-cind:10** 16:10 Hyen komo: 1Kor 4:17. † **Bɔr-ʉs op ʉs-cind:15** 16:15 yan-dor ʉt-Girik: ya-ba-m-kukop. ‡ **Bɔr-ʉs op ʉs-cind:15** 16:15 Hyen komo: 1Kor 1:16.

19 Hun-ne yan-dor ye ʉn dak-o o-Asiya r̄o n̄o ʉr-gas, ʉr-hur sak be-de ʉn Wan-Koyan. Akira ne ʉn Biskira, ʉn hun-ne ne yan-dor ye r̄o ʉr-morog ʉn hur-o ʉn ye à, ye r̄o n̄o ʉr-gas deen. §
 20 Kap or na ne yan-dor kaane ye r̄o n̄o ʉr-gas. Gas n̄o k̄o w̄u ke wan-dor-w̄u gas-de m-was.

21 Me, Burus, me genbe k̄a gas-de ʉn kom-ʉt re.

22 Myet bon w̄u r̄o ʉn yage-ʉt Wan-Koyan à, a 'yer w̄u! ʉm konog ʉnze Wan-Koyan w̄u haan ba m-naas o-da.

23 Yar-m Yeso Wan-Koyan m̄o nom mosse ʉn n̄o ne!

24 Me n̄o m-was kap, n-me ʉn Yeso **Kiristi. Amin.***

§ **B̄or-ʉs op ʉs-cind:19** 16:19 Hyen komo: Seng 18:2. * **B̄or-ʉs op ʉs-cind:24** 16:24 T̄o ken takyrda-t̄o m-gen t̄o t̄o Ma-t̄o Shir t̄o a gene ʉt-Girik à t̄o rott "Amin" á.

ut-Hun New Testament

Hun-Saare: ut-Hun New Testament New Testament

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hun-Saare

Contributor: WBT Central Zone

© 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc. in cooperation with the Ut-Hun Bible Translation Project All rights reserved. The New Testament in ut-Hun (Eastern Dukawa)

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

4b40cd80-7cb8-5d3d-8563-557f030f99d7